

DET KGL. BIBLIOTEK

DA2-A1319

Broder Brorson:
Jubel-Prædiken over den
af ... Kong Friderich
den Femte Allernaadigst
1765

Jubel-Prædiken

over den af

Deres Kongelige Majestæt

vor

Allernaadigste Arve-Herre og Konge
Kong FRIDERICH den Femte

Allernaadigst anbefalede

Jubel-Text Psalm. 18. v. 50. og 51.

holden

til Høymesse i Dronninglunds Kirke og for Dronninglunds Meenighed
den 16. Octobr. 1760.

til

en taknemmelig Erindring

om

den for 100 Aar siden af Herren

under

Salig og bønneværdig Ihukommelse
Kong FRIDERICH den Tredie

ved

samtliges Rige's Stænders eendragtige Samtykke
indsendte

Genevolds Magt og Arve-Ret

i Danmark, Norge og tilhørende Provincer,

af

BRODER BRORSON

Provst i Jerslev-Herre, og Sognepræst for Dronninglunds Meenighed
i Wendsyssel og Aalborg-Stift.

Aalborg, 1765.

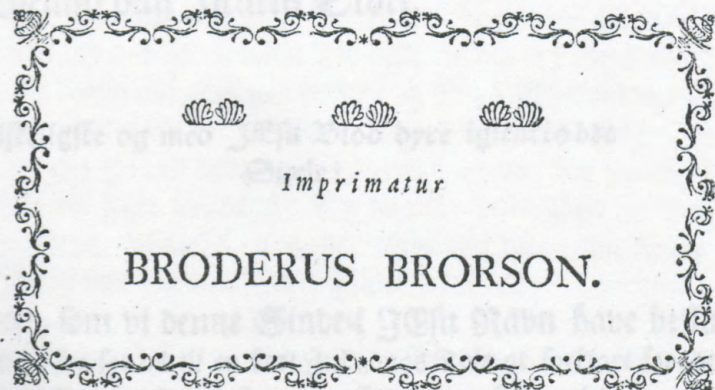
trykt udi det Kongelig privilegerede Bogtrykkerie,
ved Joh. P. Holzberg.

Inhalt. Prædiken.

Exordium.

1. 2. 3. 4.

Derom vil jeg befare deres Næse, at vandre for
mig i Sandhed, af deres gæstlige Døds, og af
deres gode Sæl, da det, sagde han, dig alle sat

Imprimatur

BRODERUS BRORSON.

A. καὶ Ω.

TEXTUS.

Psalm. 18. v. 50, 51.

Jeg vil synge dit Navn Lov, som beviser sin
Konge store Saligheder, og gjør Miskund-
hed imod sin Salvede, imod David, og i-
mod hans Sæd ævindeligt.

Saa mange ere Ordene: Hellige Fader! Hellige os
i din Sandhed; Thi dit Ord er Sandhed! Amen!

Exordium.

1 Kong. 2. v. 4.

Derfor dine Børn bevare deres Beye, at vandre for mit Ansigt i Sandhed, af deres gandske Hierte, og af deres gandske Siæl, da skal, sagde han, dig ikke sættes en Mand paa Israels Stool.

Elskeligste og med Jesu Blod dyre igientøbte Siæle!

Ordene, som vi denne Søndag i Jesu Navn have besluttet og foresat os til en kort Indgangs Tale at forklare for eders Kierlighed paa denne store og uskatteerlige Himmel-høje og helige, ulignelige og mageløse Allernaadigst anbefalede Jubel-Fest og Glædes Dag, har vor Allernaadigste og Himmel-givne Konge, Kong Friderich den Femte af Navnet, men i Gavn og Gierning virkelig Kong Friderich den Store, ja Allerstorste, Kong Friderich den Gode, ja Allerbeste, Kong Friderich den Elskelige, ja den Allerelskeligste, Selv givet mig Lejlighed og Anledning at udvælge, i det Han Allernaadigst har anbefalet, at vore oplæste Indgangs Ord skulle være den Text, som i Kiøbstæderne til Froeprediken skulle afhandles; Men da jeg tænkte, at Landmanden har haft fra Begyndelsen af lige saa stor Deel i Regjeringens lykkelige Forandring fra et Val-Rige til et Arve-Rige, fra en indskrænket til en uindskrænket Enevolds

volds

volds Magt og Herredomme, lige saa stor Part i de Lykkeligheder, som fulgte med denne allerønskeligste Forandring, og endelig lige saa stor Glæde af den allerhøyprefeligste Enevolds Magtes Vedvarende og Bestandighed, som nu i 100 Aar i disse Riger og Lande har ved Herrens Naade og til Undersaatternes Lykkelighed vedvaret, som nogen anden Stand i Riget har haft, eller bør have, holdte jeg for billigt, at vi paa Landet skulle høre samme Texter forklare, som de i Kiøbstæderne, og des Aarsage har til Indgangs Ord til Høymesse udvalgt den Allernaadigst anbefalede Froepredikens Text, og til Aftensang agter i Steden for Indgang at berættene mig af Tolvpredikens Texten.

Naar dette i Forvejen er sagt, begibe vi os i Guds Navn til vores Indgangs Ords nærmere Forklaring, og love deri med Herrens Bistand at forestille eders Kierlighed:

Guds uforstyldte, men fuldkomne Løfte til David og hans, og hans Sæds Lykkelighed.

Betragte vi Guds Forjættelser og Løfter i Almindelighed, finde vi

- I. At de i et og andet ere hinanden ulige, dog derhos
- II. Hinanden i eet og alt gandske lige.

I. Siger, jeg, ere de hinanden i et og andet ulige, Saaledes er der Forskiel paa dem i Henseende til Gaverne, eller det, som loves af Herren. Nu lover Herren timelige Begjæringer: For Faldet lover Gud Adam Rettighed, Magt og Frihed til at bruge alle skabte Ting til hans Føde og Fornøielse. Gen. 1. v. 28, 29 og 30. Og efter Faldet skienkes ham Livet, som han ved Syndefaldet Gen. 2. v. 17. havde

forbrudt; og forundes Midler til Livets Ophold, som dog skulle samles og samles med Møysommelighed. Gen. 3, 19. For Syndfloden faaer en Noah Løfte om at frelles fra Flodens Bande, og den derved overhængende Fare. Gen. 6. v. 18. Cap. 7. v. 1. Efter Syndfloden faaer han den Forsikring, at alt det, som opfylder Jorden, Gen. 9. v. 2. pryder Jorden, v. 3. beriger Afgrunden og Havet, v. 2. skal være i hans og hans Affoms Hænder, og dem givet til legemlig Føde og Vederqvælgelse. Samme eller deslige Løfter igientages derefter til Abraham, Isaach, Jacob, David og flere, som Tiden ey tillader at opregne. Smidlertid har de fremfarne Tider viist, og den nærværende Tid viser endnu, at Løftet staaer fast, er urygkelig, og daglig opfyldes paa Adams og Noahs Efterkommere; Thi af hans Haand mættes alt det, som lever med Betsignelse. Psalm. 145. v. 16. Ved hans Haand befries og befræmmes alt det, som staaer i Fare, eller kunde være Fare underkast; Thi han skal befrie Dyet fra Graad, og Foden fra Stød. Psalm. 116. v. 8. Han skal befale sine Engle om Dig, og bevare dig paa alle dine Døye. Psalm. 91. v. 12.

Videre lover Herren aandelige Betsignelser, som ere endnu større og vigtigere. Vigtigt er det, at Gud selv ved hans Løfte har taget sig paa at være en Episkope for Legemet, som dog er Jord, skal blive til Jord igien, kunde ligesom andre Creaturers Legemer med Jorden og de øvrige Elementer opbrændes, og til intet gøres, dersom det menneskelige Legeme ey var begavet med en udødelig Siæl, og en Aand, som Herren selv havde indblæst. Gen. 2. v. 7. Vigtigere ere desaaarsage Herrens Løfte om de aandelige Betsignelser, da de angaae det, som ey kand forgaae: Da det vedkommer det, som bliver i Evighed, jeg meener vor udødelige og dyrekøbte Siæl. Hvad Nytte var det vel, at vore Legemer kunde mættes, naar vore Siæle, som ogsaa er et Væsen, der trænger til sin Ophold, skulle hungre? At vore Legemer kunde vederqvæges, og deres Først lødtes, naar vore Siæle skulle tørste? At vore Legemer kunde klæ-

des imod Vinterens Kulde og Solens Heede, naar vore Siæle vare blotte og nøgne for Herrens straffende Retfærdighed og Brede, nøgne og blotte for Lovens Forbandelse, Sambittighedens Fordømmelse, og Satans Anklagelse, blotte og nøgne for Trængsel og Modgang, Nød og Sienvordighed, hvilket alt er enten som en haard Vinter, der indfalder, og haardt medtager Menneskenes Siæle, eller som en heed Sol, der svier, skolder og brænder til de allernederste Steder i Hjelvede. I Sandhed de legemlige Forjættelser kunde lidet hjælpe; Thi uden de aandelige og evige Forjættelser blev ey mere sagt, end at du skal, o Menneske! leve i Tiden, men i Tid og Evighed skal din Siæl hungre og tørste; Du maa klæde og mætte dit Legeme med alt Got, men din Siæl skal hungre ihjel af Mangel paa Gaderens Kierlighed, som er det Brød, der allene kand mætte Siælen. Luc. 11, 5. og 11. Din Siæl skal fryse ihjel af Mangel paa Jesu Retfærdighed, som er det Klædebaand, der kand skule og pryde Siælen. Matth. 20, 12. 2 Cor. 5, 3. Eph. 4, 24. Din Siæl skal tørste ihjel af Mangel paa den Hellig Aands Samfund og Deelagtighed, der er det Vand, som kand vederqvæge Siælen; Ef. 44, 3. 4. Men anderledes er Herren sindet. Har og bærer han saadan en Kierlighed for Menneskene, at han lover at forsyne, forsyne og opholde deres Legemer, som er den mindste, ringeste, foragteligste og forræsteligste Deel af Mennesket, hvor meget mere skulde han da ikke tænke paa Siælen, som den fornemteste Deel? Han har og redelig tænkt derpaa; Thi ligesom han allerførst tænkte paa Adams legemlige Underholdning i Uskyldigheds Standen, og strax efter Skabelsen gav Adam de første Løfter derom, hvorom jeg før har erindret, saa tænkte han og efter Faldet allerførst paa Adams og Evæ, ja alle deres Efterkommeres Siæle. Disse Siæle gav han Løfte om et aandeligt Liv: Siælene maatte ey døe med Legemerne: De skulle og ræddes: De skulle og opholdes: De skulle ogsaa mættes: De skulle ogsaa have deres Vederqvælgelse: Betænk, mine Elskelige! hvad Adam meest trængte til efter Faldet. Paa Legemets Begne trængte han til intet: Verden var fuld af

Frugt og Creaturer: Han med Hustru vare de eeneste Mennesker i Verden: Ingen kunde for dem gjøre dyr Tid: Alle Ting var i deres Bold og Magt, v. De havde alt det som Herren havde lobet dem, 1. Regjering over alle skabte Creaturer, nok til at mætte deres Hunger paa, nok til at lædse deres Torst med, og deres Nogenhed skulede Herren selv; Men hvormed skulde deres Siæle fodes, lædses og klædes? Jeg svarer: Herren skaffer Naad og Rådning, Brød og Euel, ved hans Forjættelse om Jesu Ankomst i Kiødet. Gen. 3, 15. Hvilken Forjættelse han ogsaa igjæntager, foruden til andre, saavel for som efter Noahs Tid, som dog i sær til Noah. Gen. 9, 26. Altsaa er det en uimodsigelig Sandhed, at Herren strax efter Faldet søgte at oplive, forfriske og vederqvæge Adams Siæl med det Løfte, han usforkylt gav, angaaende vor milde Frelseres Ankomst.

Til Beviis paa Herrens Løfter, saavel i Henseende til det Le, gemlige som i Henseende til det Aandelige, har jeg anført Adam og Noah, eendeel fordi Adam og Noah ere begge at ansee som Stam-Fædre for det gandske menneskelige Kion, og des Aarsage imodtog disse guddommelige Løfter, ey for deres egne Personer alleene, men end og for alle deres Efterkommere; Og eendeel fordi disse Forjættelser, i sær de Aandelige ere Grund til alle andre Forjættelser, som siden i enhver Tid og Alder, ja paa et hvert Blad og Side i den Hellige Skrift igjæntages. Disse Forjættelser ere som Morgenstiernen, der giver noget Lys, men lover meere. De følgende Forjættelser under Patriarcherne og Profeterne, under Apostlerne og Evangelisterne ere som Soelen ved Middags og Midsommers Eider. Havde Herren ey meddeelt Adam og Noah de omtalte Løfter og Forjættelser om Christo, kunde de øvrige og følgende ingentunde have været givne: Paa de første berøe de sidste: Af de første flyde de sidste, om Synernes Forladelse, Es. 55. v. 7. om Fred med Gud, Es. 57. v. 19. om Samfund med Gud, Es. 75. v. 15. om Udgang til Gud, Psalm. 50, v. 15.

8. 15, om Kraft af Ordet, Es. 55. v. 10, 11. om Føde og Næring ved Ordet, Psalm. 119. v. 105. om Befrielse fra Syndens Magt og Herredomme, Hos. 14. v. 5. fra Syndens Skyld og Straf, Hos. 13, 14. om Aandens Førelse og Ledsagelse, Psalm. 143. v. 10. om Sacramenternes salige Brug og Anvendelse. Psalm. 23. v. 1, 2, 3. Med et Ord: Guds Forjættelser, angaaende de aandelige Betsignelser, ere saa store, herlige, hellige og salige, at hver Tunge, som kand tale, hver Forstand, som kand fatte, hvert Øye, som kand see, bør bekiende, tilstaae og indsee med den alldybeste og allerinderligste Taknemmelighed, at Herrens Løfter 1: hans Forjættelser og Løfter ere dyrebare for os: Hvad ere deres Summer mange? Psalm. 139. v. 17.

Endelig ere Guds Forjættelser, som angaae det ævige Gode; Jeg vil ikkun anføre et eller to Beviser derom, som vel end og kunde synes at være til Overflod, da Sagen er saa soeleklar. Det første Beviis tager jeg af Noveren, der hængte paa Korset, paa Siden af Jesu; Til ham heder det: 3 Dag skal du være med mig i Paradis. Luc. 23. v. 43. Men at ingen skal tænke, at det allene var Noveren paa Korset, som fik slige Forjættelser, saa bad jeg, at de Sprog, som anføres Apoc. 2. v. 7, 10, 17, 26, 27. Cap. 3. v. 12, 21. Item Matth. 25. v. 34. maatte efterlæses, i hvilke anførte Skriftens Sprog tydelig nok vises, at alle de, som lade sig deeltagiggjøre i de aandelige Betsignelser, ey heller skal miste det, som Gud lover at meddeele i Evigheden.

Til Slutning, før jeg forlader den Materie om den Forskiel, som er gjort imellem Guds Løfter i Henseende til Gaverne, eller det, som loves, finder jeg mig endnu forbunden til at melde, at de udlovede Gaver mestendeels følges ad, og de giorte Løfter staae i saadan Forbindelse med hinanden, at de neppe kand skilles ad. Naar vor milde Frelser Matth. 6, 33. opmuntret hans Tilhørere til at søge de aandelige gode Ting, som han

han der kalder GUDS Rige og hans Retfærdighed, lover han tillige, at alle disse Ting, det er, alt andet Godt, som er lovet i Naturens, Naadens og Herrens Rige skal tillegges dem. GUD lover de legemlige Begjæringer *sc.* Tid at leve i, Mad at leve ved, Klæder at klæde sig med, Vand at drikke af, dersfore og i det Dyemerke allene, at de kunde overtales til at tage og annamme de aandelige Belsignelser.

De aandelige Belsignelser lover han, at de derved kunde beqvæmes, beredes og bekræftes til at imedtage de ævige Belsignelser i Døden. Alle GUDS Forjættelser ere des Aarsage som en Kiede, der bestaaer af adskillige Leed, og dog alle samlede, sigte til et Brug. Saa længe Kieden er heel, er Kieden til Eyerens Brug og Fornøielse; Men brister et Leed, fand Kieden ey gjøre meere den Tieneste, hvortil den er dannet. Saaledes ogsaa annammes de legemlige Belsignelser, men hans Forjættelser om de Aandelige forkastes; End meere annammes begge til een Tid, Men een af begge misbruges, foragtes, forsømmes og tilfidesættes, hvad Glæde og Være har da GUD? Hvad Naade og Salighed har da Menneskene af alle disse guddommelige Løfter? Kieden er brusten: Den er sonderflidt: Den er sonderreven: Den er splidt ad, og altsaa bleven uduelig til at sammenfnytte, sammenbinde, sammenføje GUD og Menneskene, hvortil dog alle GUDS Forjættelser sigte, saa at det fand hede om saadanne, som David siger i Psalm. 2, 3. om hine og alle dem, som misbruge GUDS Forjættelser: Lader os sonderribe deres Baand, og kaste deres Kæb fra os. End ydermeere: De Løfter om de legemlige Belsignelser ere allene Indbydelsler til noget større og høyere: Det er med GUDS Løfter, som med JESU Gjerninger: De vare ifkun Tegn til noget større, høyere, helligere, herligere og saligere. Naar han helbreder den Verkbruden, siger han selv Matth. 9, 6. at det skeer, fordi enhver skal see og kiende, at han har Magt til at forlade Synderne. Naar han gjør andre Mirakler, kaldes de allene Tegn, det er Forvarsel for noget større og herligere, som skulde følge paa.

Saa

Saaledes har det sig og med Herrens Løfter om det Legemlige: De ere Tegn til noget større. Naar GUD lover at udføre Israels Børn af det Egyptiske Slaverie, ingen nægter, at det jo var en legemlig Begjærning, men mon det ikke tillige var Tegn til Menneskenes Udgang fra Satans Magt, Rige og Herredomme? Naar GUD lover at sende Israels Børn Manna af Himmelen, enhver tilstaaer, at det var en legemlig Begjærning; Men mon de ikke ogsaa maa tilstaae, at det tillige var et Tegn eller et Forbillede paa JESUM, der er det sande Livsens Brød. Joh. 6, 35. Jeg er det Livsens Brød, hvo som kommer til mig, skal ikke hunge. Naar Herren lover at indføre Israel i det forjættede Land. En legemlig Begjærning; Men mon samme ikke være et Tegn til den aandelige Indførsel i JESU Rige? Jeg kunde bevise alle anførte Deele, men da Tiden ey tillader at opholde os længere ved den Materie, giver jeg mig derfra, og følger da at bevise den 2den Uilighed imellem GUDS Forjættelser i Henseende til de Personer, som Løfterne gives.

Nogle strække sig til den gandske Verden og alle skabte Ting i Verden, *v. gr.* Negnbyen et Tegn til og Løfte om en almindelig Belsignelse, som Herren gav, ey til Noah og hans Afkom allene, Gen. 9. v. 9. men end og til enhver levende Sæl af Fugle, af Dvæg og af alle vilde Dyr paa Jorden, Gen. 9. v. 10. at ingen almindelig Vandflod efter den Dag skulde fordærve Jorden, v. 11. til ævig Tid. v. 12. Andre strække sig til det menneskelige Kion allene, *v. gr.* Den Forjættelse om JESU Ankomst, der skulde vederfares alt Folket. Luc. 2, 10. Om den Forjættelse om JESU almindelige Værdfkyld og Fortieneste, der strækker sig uden Forfækt til alle fra Adam af og til de sidste Mennesker ved Tidens Omvevling, skriver Apostelen Paulus til de Ebr. 9, 5. at der er skeet en Død til Forløsning af Overtrædelsler. Conf. Ebr. 2, 14. 15. Vor Frelser, naar han beskriver Menneskets Befrielse og Antagelse til Naade ved sig selv, siger saa betænkelig; Joh. 3, 16. Saa elste GUD Verden, NB. ey Him-

B

melen,

melen, ey heller Himmelens Indbyggere, ey Havet og Havets Beboere, ey Helvede eller Helvedes Indvaanere, men Verden, at han gav sin Søn den Eenbaarne, hvorved vor Frelser ey taler om andre, en Menneſker i Verden, hvilke her kaldes Verden, eller nævnes her med ſaadant et Navn, a) fordi de ere de fornemmeste iblant de ſynlige Creaturer i Verden, b) fordi de ere iblant alle Creaturer meeſt ſindede, meeſt lyſtende, meeſt begjærlige, meeſt fordybede i Verdens Lyster og Forſængeligheder.

Den heele Verden er det, ſom Faderen har givet ſige Lofter, ſom ingen Engel og intet Creatur er bleven eller kunde i Evighed blive deelagtig i.

Andre Lofter og Forjættelſer giver HErren allene til viſſe Lande og Riger, viſſe Folk og Nationer, ſom v. gr. til Canaan og Jacobs Afkom, ſaa at Iſrael ſelv maa bekiende: Psalm. 3, 9. Din Beſſignelſe er over dit Folk, og med Forundring maa ſige: Psalm. 147. v. 20. Han haver ikke ſaa gjort ved noget Folk.

Snart gives de allene til viſſe Familier, v. gr. til Abraham, Gen. 17. til David, hvorpaa vor Indgangs Ord kand tiene til et Beviis, 1c. Snart til viſſe Stænder, v. gr. til Vre-Standen, Exod. 3, 12. Joſb. 1, 9. til Kare-Standen, Exod. 4, 15. Matth. 28, 20. til Nære-Standen, Psalm. 128. v. 1, 2, 3, 4. til Naade-Standen om den barmhertige Rættighed, Rom. 8, 17. om Cyndernes Forladelſe, Act. 10, 43. Ieſu Retsfærdighed, Rom. 5, 1. 2. Rom. 13, 14. Glæde i den Hellig Aand, Rom. 14, 17. Aandens Forſikring og Vidnesbyrd om Guds Naade, Rom. 8, 16. Aandens Tilladelſe og Viſtand i at bede, Rom. 8, 15. Eroens rensende Kraft, Act. 15, 9. Eroens overvindende Kraft, 1 Joh. 5, 4. Eroens ſaliggjørende Kraft, Marc. 16, 16. med videre, ſom tildeels under de aandelige Forjættelſer ere opregnede og beviſte.

Jeg er des Aarsage her des kortere, og allene til Slutning vil ſige, at diſſe og andre deſlige utallige flere Forjættelſer har de Eroende, og ingen anden: De Ugudelige have ingen Part deri: Fra alle diſſe og flere Forjættelſer ere de udelukte, ligesom Hunden af Helligdommen; Derfor ſiger og David i Psalm. 50. v. 16. Men GUD ſagde til den Ugudelige: Hvad kommer det dig ved at fortælle mine Skikke; Og vil du tage Minagt i din Mund? Matth. 7, 21. Ikke enhver, ſom ſiger til mig: HErre! HErre! ſkal indgaae i Himmeriges Rige, men den, ſom gjer min Faders Villie, ſom er i Himlene.

Endelig til Slutning ere der og guddommelige Lofter, ſom vedkomme en eller anden enkelt Perſon, v. gr. 1 Samuels 1. v. 17. hvor Hanna ſaaer det Loſte af HErren ved Eli: Iſraels GUD give dig din Begjæring, ſom du haver begjært af ham. Luc. 1, 30. 31. 32. 33. hvor Maria ſaaer det Loſte af ham ved Engelen, at hun ſkulde være Moder til al Verdens Frelſere. Et Loſte, ſom ingen Qvinde enten har ſaaet, eller kand ſaae, men tilkommer hende allene.

Endelig er der Forſkiel paa HErrens Lofter i Henſeende til Maaden, de gives paa. Nogle Lofter ere givne uden Vilkaar, andre med Vilkaar. Forſt ere nogle givne uden Vilkaar, ſaa at, om end Jorden bævede, Himlen ſkælvede, Helvede rystede, al Verden de Store med de Smaae ruſtede ſig imod diſſe Forjættelſer, maatte de dog opfyldes og ſtaaе ved Magt: Lad Hedningene ſynſe: Lad Kongerne fremſtille dem: Lad Tyrſterne raadſlaae: Lige got: HErren, ſom ſidder i Himlene, leer ifkun ad dem: Han beſpottet dem: Psalm. 2, 4. Han gjer lige ſuldt alt, hvad ham behager, i Himmelen og paa Jorden. Psalm. 135. v. 16. Det Raad, han har beſkicket, det Loſte, han har givet, at han vil fra Himlen ſikke hans Søn, og derved lyſſaliggjøre Jorden, hvorm David taler i Psalm. 2. v. 7. ſkal til Punct og Prikke opfyldes. Ieſus ſelv maa

derfor bekiende for hans Udgang af Tiden, og hans Indgang til hans Herlighed: Det er fuldkommet. Joh. 19. v. 30.

Dernæst ere der og andre Løfter, som ere givne med Vilkaar, og saaledes er det Løfte, som Herren i vor Indgangs Ord giver David og hans Sæd: Dersom dine Børn bevare deres Beye, at vandre for mit Ansigt i Sandhed af deres gandske Hjerter, og af deres gandske Siæl. Da skal, sagde han, dig ikke fattes en Mand paa Israels Stool.

David var nu gammel, svag og færdig til at gaar al Riids Gang, dog vil han først tage her i Ordene Afskæd med hans Søn Salomon, der skulde følge ham i Regieringen. For ham aabenbarer han Herrens Løfte, som uden Tvivl var givet David, da han havde i Sinde at bygge Herren et Huus og Tempel, hvilket dog efter Herrens Befaling blev opsat til Salomons Tid, som er vidtløftigere at læse 2 Sam. 7. v. 13. og 1 Cron. 17. v. 11. Da, siger jeg, blev Løftet givet; Thi paa begge Steder heder det: Jeg vil oprejsse din Sæd efter dig, som skal komme af dit Liv: Jeg vil stadfæste hans Rige, dog NB. paa de Vilkaar, at Salomon, Davids Søn, (hvorved forstaaes tillige alle Salomons Efterkommere) skulde være Herren en Søn: lyde, tiene, elske, ære, forlade sig paa Gud frem for alle Ting, ligesom en lydige Søn har sin Fader kjær, og har Tillid til ham frem for den gandske Verdens Mennecker. Dette Løfte, som er givet paa slige Vilkaar, fremsætter nu David paa hans Yderste for hans Søn Salomon i vores hellige oplæste Indgangs Ord, tildeels for at glæde og opmuntre hans Søn ved det Kongelige Embeds Tiltrædelse, tildeels for at formane hans Søn Salomon til hans Kongelige Embeds Førelse.

Tildeels, siger jeg, fremsætter David ovenmeldte Løfte, som en
Dyr

Opmuntrings Tale for hans Søn Salomon, der var endnu ung, og des Aarsage frygtsom, bange og nedslaget over det Embeds Byrde, som han nu skulde paatage sig, og som han ansaae sig for svag til at bære. Dette slutter jeg des snarere, da David taler om Salomon 1 Cron. 22. v. 5. saaledes: Salomon min Søn er en ung Mand og blodhiertig: Sligemaade da David begynder hans Afskæds Tale til Salomon med disse Ord: 1 Kong. 2, 2. Vær frimodig og vær en Mand, hvorved han ligesom pæger paa og tilkiendegiver enten en Frygt eller en Mistvivl, som han havde fattet til Salomons Kleinmodighed og forsagte Sind ved at paatage sig Regieringen, og strax derpaa efter slige afslagne Vidnesbyrd om Salomon anfører David vores oplæste Indgangs Ord: Dersom dine Børn = Mand paa Israels Stool. Ligefom han vilde sige: Frygt ey Salome! Ved Guds Løfte og Ord kommer du paa Thronen: Ved samme skal du befæstes, bestyrkes og bekræftes i Regieringen: Ved samme skal din Sæd Mand efter Mand bestige Thronen: Velsignes paa Thronen, og aldrig miste Thronen; Din Adkomst til dit Sæde paa den, din Betskiærmelse under den beroer og grunder sig paa Herrens frivillige Val og store Løfter til mig, din Fader, til dig, min Søn, og til alle vore Efterkommere til ævig Tid. 1 Reg. 2. v. 2. Naar jeg gaaer al Riids Gang, saa vær frimodig, og vær en Mand! Den selv samme Gud, som har været min Ophøvelse af Støvet, min Klippe til Betskiærmelse, min Beskiærmelse af Møden, mit Slot til Beboelse, mit Lys til Blisdom, min Skat og Deel til Eyendomme, min Mættelse i Hunger, min Vederqvælgelse i Torst, mit Skiul i Heede, min Trost i Anfægtninger, med et Ord: Som i et og alt har ført mig til denne Dag efter hans Løfte saa underlig, naadig og miskundelig: Samme Gud, vil David sige, har givet og derfor skal holde dig de samme Løfter, som ogsaa ere dig givne. 1 Reg. 2. v. 2. Spejls dig i mit Exempel, og lær deraf, at Herren og skal være din Baner og Ebenezer. Men naar nu David har opmuntret Salomon ved hans vigtige Embeds Tiltrædelse ved Herrens givne Løfte, formaner han ham og

saa til hans Embeds Førelse, og derfor anfører de Vilkaar, som Løftet og Forjættelsen er tillagt, og uden hvilken intet af alt det, som er lovet, kand holdes og opfyldes: **Dersom dine Børn, 2c. 2c. = gandske Stæl.** David kiendte nok, hvor forræffeligt Menneskets Hjerte var: I Medgang kand det snart falde til Hojmod: Saaledes gif det David, da han vilde tælle Folket, 2 Sam. 24. v. 2, 3. snart til Besslyst, hvortil han henhaldt just i gode Dage, og da han havde intet at bekymre sig om, 2 Sam. 11. snart til Sierrighed, snart til andre en sand Eroende gandske uanstændige Lyster, som Hævngierrighed, Uretfærdighed, og hvo kand opregne dem alle? Dette og alt sligt havde David erfaret af sit eget Exempel, og derfor frygter for, at den unge Salomon, som ey havde iblant Menneskene nogen Overmand, ved disse anførte guddommelige Løfter skulde lade sig forføre til at gjøre det, som kunde være HErren imod; Des Aarsage er mærkeligt, at David, før han bekiendtgjor Salomon Guds Løfte, anfører de Vilkaar, paa hvilke Gud har givet Løftet: **Dersom = og af deres gandske Stæl,** og derefter Løftet selv: **dig ikke fattes en Mand paa Israels Støel,** hvorved David uden Tvivl sigter til at sætte Salomons Sind i Estertanke, og opmuntre ham til Alvorlighed, Flittighed, og til Omhyggelighed for hans Embeds Førelse, paa det han i Sinds og Regierings Forsatning kunde naae og faae de ved HErrens Løfte givne Betsignelser, og derfor her i Ordene vil sige: **Dersom du og dine Efterkommere opføre eder, som HErren kræver af eder, skal han og holde, hvad han har lovet eder; Men hvis ikke, og her findes Mangel i eders Pligter imod Gud, eders Overmand, eller mod eders Undermand, er hans Tilfagn ophævet og til intet gjort.**

Betragter man imidlertid noget nøyere Ordene, finde vi, at HErren kræver og fordrer af David og hans Huus tvende Stykker: Det ene er at bevare deres Beye: Det andet, at vandre for Guds Ansigt.

I beg

I begge Fordringer taler Gud om Beye: Thi endskiønt HErren i den sidste Vilkaar og Fordring ey udtrykkelig nævner en Bey, men allene siger: **Dersom = I vandre,** saa er det soeeklart, at her tales om en Bey; Thi hvor ingen Bey er, kand ey heller være en Vandringsmand.

Imidlertid vise dog Ordene, at der er Forskiel paa disse Beye; Thi de første Beye, som tales om, kaldes Davids Børns Beye, sølgelig Menneskers Beye, dog ey saadanne Beye, som adskilles fra Guds Beye. Ef. 55, 8. Disse Beye ere, rettere sagt, Afbeye, som kaldes krumme, Ef. 40. v. 4. krogede, Psalm. 125, 5. Fordømmelsens og Fordærvsens Beye, Rom. 3, 16. den brede Bey, Matth. 7, 13. Synderes Bey, Ps. 1, hvorved Skriften giver tilkiende den Levemaade, som et Menneske i sin naturlige Tilstand: uden Naaden, uden Aanden, uden Ordets Lys bruger, viser og fører, enten efter hans forvirrede og forblindede Forstands Indsigt og Anvisning, eller efter hans afvendte og forbildede Villies fiodelige Lysters og onde Begierligheds Drift og Førelse. Slig Forhold og fordømmelig Levemaade kaldes Menneskenes egne Beye, deels fordi de ved egne Gierninger og Overtrædelser ere komne ind paa den Bey, ved egne Synder fremture paa den Bey, og til egen Fordømmelse ende den Bey, hvis Ende er Fordærvelse. Phil. 3, 19. Men disse Beye taler HErren ey her om paa dette Sted: Vel tales om Davids Sæds Beye, som vare Menneskers Beye; Men dog saadanne Beye, som HErren selv har viist og vepledet dem til, indført, bekræftet og vederqvæget dem paa; Saadanne Beye, som ere rette Beye, og gaae lige til det Naades og Saligheds Maal, som HErren lover ved Beyens Ende. Vel kunde man ved de anførte Davids Børns Beye forstaae alle de Pligter, som Loven og Evangelium kræver af Mennesket, saa vel i Henseende til det udvortes som til det indvortes; Men da HErren i det foregaaende, som allerede er erindret, taler om en anden Bey for Guds Ansigt, holder jeg for, at de Beye, som kal-

des

des Davids Huuses Bøye, give allene de Pligter tilkiende, som Davids Sæd og Afkom, hvilke nu vare ved HErrens Løfter udvalgte og befæstede paa Israels Throne, skulde vise i deres Regiering mod deres Undersaatter, som r. gr. at straffe det Onde, belønne det Gode, hjælpe de Fattige, forsvare Rigerne, med et Ord: Giøre alt det, som en viis, naadig og rejsfærdig Konge egner og anstaaer. Naar det derfor hedder: **Dersom dine Børn = fattes en Mand paa Israels Stool;** Da vil HErren derved sige saa meget: Jeg har givet det Løfte, at Davids Sæd og Afkom skal til ævig Tid være Konger i Israel, dog paa de Vilkaar, saa længe de opføre dem, som Konger, mine Fuldmægtige og Stadtholdere, og pleye deres Undersaatter saaledes, som jeg selv har pleyet dem, og i fremtiden vil blive ved at pleye dem med Retfærdighed, Naade og Betsignelse.

Det andet Vilkaar, hvorpaa Guld grunder hans Løfte til David og hans Sæd, lyder saaledes: **I det de vandre for mit Ansigt.** Ved Gulds Ansigt forstaaes i den Hellige Skrift nu Gulds Egenheder, hans Herlighed, hans Majestæt i sig selv: Nu andre Steder igien det, hvorved samme for Menneskene er bleven aabenbaret; Og da HErrens Herlighed, Naade og Majestæt, aldrig paa nogen Maade er bleven enten i det gamle eller nye Testamente tydeligere lagt for Dagen, end ved vor milde Frelser Jesum Christum, understaaer jeg mig at sige, at der ved Gulds Ansigt paa dette, saabesom paa flere Steder i Skriften forstaaes Jesus, Guld og Menneske, vor Meglere, Midlere og Fortosere i Henseende til begge Naturen; Thi ligesom en Mand kiendes i sær af hans Ansigt, saa kiendes Faderen af Sonnen. Joh. 14, v. 7. Havde I kiendt mig, havde I og kiendt min Fader; Og fra nu af kiende I ham, og have seet ham, sc. i Jesu og hans Bæsens rette Billede, Ebr. 1, 3. og ey paa anden Maade. Dernæst ligesom alle Sandser ere samlede i Menneskets Ansigt, her er Følelse, Syn, Lugt, Smag og Hørelse, saaledes ere og i Jesus efter begge Naturen alle de guddommelige Egenheder forenede, Coll. 3, v. 9.

v. 9. I ham boer al Guddommens Fylde legemlig, Conf. Joh. 1, 14. Ebr. 1, 3. Ja uden at slutte sig dertil, giver Skriften det end og med tydelige Ord tilkiende; Thi i den Præstelige Betsignelse kaldes han Guld HErrens Ansigt: Lad dit Ansigt løse over os, 4 Mos. B. 6, v. 26. 2 Mos. B. 33, v. 14. siger HErren ligeledes: Mit Ansigt skal gaae med, Conf. v. 15. 20. hvor Guld Søns ydermeere kaldes HErrens Ansigt. Es. 63, v. 9. kaldes han HErrens Ansigtens Engel. Dette Ansigt har været at see baade i det gamle og nye Testamente for alle Troende, fra Skabelsen, eller rettere for Syndefaldet af, og indtil den Levitiske Gudstienestes Indstiftelse omgikkes han med de Troende, ligesom Ansigt til Ansigt. Paa hvad Sted de end vare, kunde de glædes ved dette Ansigtens Betsuelse, og da det var deres Glæde, oprettede de Altene allevegne, offrede allevegne, for deri at betragte dette Ansigt i et Speyl. Siden blev dette Ansigt paa andre Maader tilsyne: I Orken saaes han i en Skye-Støtte om Dagen, og i en Jld-Støtte om Natten, 2 Mos. B. 33, v. 13. 14. Derester satte HErren et vist Sted, sc. Jerusalems Tempel, hvor hans Ansigt skulde være tilsyne, 1 Kong. 8, 10. HErrens Herlighed: Jesus opfyldte HErrens Huus.

I det nye Testamente derimod sees dette Ansigt klarere og tydeligere, nu ved hans Prophetiske Embede, nu ved hans Præstelige, nu ved hans Kongelige Embede, nu ved Tegn, Betsueringer og underlige Gieninger, nu i hans Fornedrelse, nu i hans Ophøielses Stand, foruden paa utallige flere Maader. Ja ey allene at HErrens Ansigt saaes af Jøderne i Jerusalem og de Jødiske Lande, men HErrens Ansigtens Herlighed saaes og sees i de allerlængst fraliggende Lande og Riger. Naar dette er formodentlig beviist, at der ved HErrens Ansigt forstaaes Jesus, bliver da Spørgsmaalet at besvare, hvad HErren kræver ved den Talemaade: At vandre, eller gaae en Vei for HErrens Ansigt? Jeg svarer: Ved den Vei for HErrens Ansigt, forstaaer jeg alle de Pligter, som Menneskene ere

ere skyldige at giøre i Folge den skrevne Lov og det hellige Evangelium, hvilke ey kunde være Menneſkene bekiendte af Naturen, men allene ved HErrens Anſigtes Lys aabenbarede. Med ſaa Ord: Den udvortes og indvortes Gudsdyrkelfe ſaa vel i det Gamle ſom i det Nye Teſtamente; Saaledes kunde det ey af Naturen være bekiendt, at Arve-Begierligheden var Synd, at Arve-Synden ſkulde udryddes, at Sabbaten ſkulde helligholdes den ſyvende Dag i Ugen, at der ſkulde komme en Frelſere, at GUD ſkulde i det Gamle Teſtamente dyrkes, og Frelſeren afbildes ved Offringer, at HErren havde faſtſat viſſe Tider og Steder til Offringer, beſtillet viſſe Perſoner til at forrette de ſamme, ſandt en ſær Behagelighed deruti, at Frelſeren ſkulde ſaa vel i det Gamle ſom i det Nye Teſtamente ſoges i en ſand Omvendelſes Orden, ved Troen annammes, i Troen beholdes, ved Bønner vindes og overvindes, ved Indlemmeſſens Sacramenter tildeeles, ved Ordet opledes, ved Aandens Hielp findes, ved Bekræſtelsens Sacramenter beholdes. Kort ſagt: Ved den-Bey for GUDS Anſigt, forſtaaes de Pligter, ſom den moraliſke Lov indeholder, og ſom ey er bekiendt i Naturens Lov: Alle de Pligter, ſom den Ceremonialiſke Lov i det Gamle Teſtamente, og Evangelium i det Nye Teſtamente aabenbarer, og ey af Riid og Blod kunde viides: Alle diſſe Pligter kalder HErrens Aand her i Ordene: En Bey for GUDS Anſigt; Thi den Bey har JESUS ſelv aabnet og banet for os: Joh. 14, 6. Jeg er Veyen, Sandheden og Livet: Der er ingen, ſom kommer til Faderen uden ved mig: Den Bey har JESUS ſelv lært og aabenbaret; Thi han lærer GUDS Bey i Sandhed. Matth. 22, 16. Den Bey er JESUS ſelv indgangen til. Joh. 10, 9. Den Bey er JESUS ſelv Formand paa. Matth. 16, 24. Vil nogen komme efter mig, han forſage ſig ſelv, og tage ſit Kors, og følge mig: Den Bey ſkal den Troende vandre paa under JESU Opſigt, og derfor heder det: I det de vandre for mit Anſigt, ligesom et Barn gaaer for hans Faders Anſigt, eller en Discipel for ved hans Skolemeſter, paa det Barnet altid kand være under Opſigt og i Dyſſyn, rettes, naar han tager ſeyl,

ſtrafs

ſtraffes, naar han gaaer efter eget Dykke, reyses, naar han falder, hielpes, naar han snubler, tages i Forſvar, naar han overfaldes, ræddes, naar han kommer i Fare. Med ſaa Ord: Gaae for GUDS Anſigt med Frygt, Kierlighed og Tillid, ret ligesom en lydige Søn, der gaaer en from Fader allevegne og alle Tider under Dyne, og venter igien hans Faders Beſignelſe. Derfor ſiger HErren 1 Chron. 17, 3. juſt ved ſelv ſamme Løſte, ſom her i vores Indgangs Ord igientages af David: Jeg vil være ham en Fader, og han ſkal være mig en Søn, jeg vil ikke lade min Miſkundhed vige fra ham, ſc. derſom han vil vandre for HErrens Anſigt: gaae den Bey til Salighed, ſom JESUS har anordnet, andægtig bruge de Midler, ſom JESUS har indſtiftet, giøre de Gierninger, ſom JESUS har beſalet, taalmodig bære de Lidelſer, ſom JESUS tilſiſtiker, i alle Ting gaae Faderen ved hans Anſigtes Lys, det er ved JESU Kraft og Naade, under Dyne med Troe, Haab og Kierlighed. Begge diſſe Beye ſkal vandles, det fordrer HErren, det vil HErren: Men han vil tillige, at det ſkal ſkee paa en ſaadan Naade, at den forſte Bey helliges ved den ſidſte, at, naar de regiere ſom Konger, de da og tillige ſkal leve ſom retſkaſne Iſraeliter, at, naar de efterkomme de Pligter, ſom Naturens Lov lærer dem, de da og tillige ſkal viſe Lydighed imod det hellige Evangelium, troe paa JESUM, og i alle Ting ſee hen til Troens Begyndere og Fuldkomnere. Ebr. 2, 2. Derfor heder det i vores Indgangs Ord: Derſom de bevare deres Beye, NB. i det de vandre for mit Anſigt, hvormed David vil viſe, at begge Vandringer ere fornedne, og begge Beye ere uadſkillelige: En Konge kand aldrig forrette hans Kongelige Embede til GUDS Være, hans egen Samvittigheds Glæde, eller Underſaatternes ſande Nytte, med mindre han er en GUDS Dyrfere i Sandhed, og en troende Iſraelite; Ey heller kand en Konge dyrke GUD, med mindre han er en god Konge, opfylder hans Pligter, ſom han ſkylder hans Underſaatter.

Endelig ſom GUD nok ſaae, at Menneſkene gierne i Almindelighed

E 2

hol

holde dem allene til det udbortes, og let fand falde til Hykkerie, og falskelig indbilde dem, at de gjøre alt det, de ere pligtige at gjøre, naar de vise enten Lovens Gierninger eller den udbortes Gudsdyrkelse, uden at der er skeet eller foregaaet nogen sand indvortes Forandring, saa er det, at Herren her i Ordene tillegger: **Dersom dine Børn** = NB. i Sandhed af deres gandske Hjerter og af deres gandske Stæl. Her bekræfter Herren med tvende Talemaader, hvorledes de paa de anbefalede Beyer og Bændringer indvortes skulle være beskafne.

De skal vandre, siger jeg, i Sandhed. Sandhed er alt det, som sættes tvert imod Løgn, eller alt det, som er tvert imod Diævelen, vrang Lærdom, den døde Troe, Alre-Synden, modtvillige Overtrædelser, Hykkerie og hykkelske Gierninger, hvilke er idel Løgn, og har sin Begyndelse fra Løgnens Fader. Altsaa er Sandhed, efter Skriftens Talemaade, Gud selv, hans Søn, hans Aand, hans Ord, hans indvortes Gierninger i Menneffenes Siæle, som i Skriften kaldes det indvortes Menneffe, det nye Creatur, den guddommelige Natur, Troe, Haab, Tålmodighed, Hengivenhed og Oprigtighed, hvilke udbortes sig i Menneffens Gierninger, saa vel i Henseende til det udbortes, som og i Henseende til den Troendes indvortes Kald. Naar Herren derfor her siger: De skal vandre i Sandhed, kræver han to Ting, først at de skal aflegge Løgn, 2: forlade Diævelen, sige vrang og forargelig Lærdom, der ere som en Engtemand, der forvirrer, udrydde den døde Troe, der ey allene besnitter Menneffens Hjerter, men end og er som et Spindelvæv, Satan har sammenspundet til at fange Menneffene i, som Ederkoppen Fluer, stride imod den gamle Adam og gamle Menneffe, der er Satans Handlangere til at forderve, aflegge Synden, som er Satans Gierninger, og al Hykkerie, som er Diævelens Væsen; Kort: Alt det, som er imod Sandhed.

Dernæst kræver Gud, at de skal vandre i Sandhed, 2: i Samfund

fund og Foreening med Gud Fader, som har givet Beyer, og derfor vil, at de skal vandre. I Samfund og Foreening med Jesu, der har banet Beyer, og for hvis Ansigt, og under hvis Opsigt de bør vandre. I Samfund og Foreening med den Hellig Aand, der har lært Beyer, og hvis ledsagelse de skal benytte dem af. I Ordets Lys, som de skal see ved. I en sand Troe, hvis Kraft de skal gaa ved. I et levende Haab, hvis Ende aldrig beskæmmer. I Oprigtighed, Alvorlighed, Kierlighed og alle Troens Dyder eller Frugter, hvis Belønning aldrig skal blive borte.

Videre siger Herren: De skal vandre af deres gandske Hjerter, og af deres gandske Stæl. Jeg vil ey her, da jeg allerede har opholdt eders Kierlighed længere, end jeg agtede, tale om, hvorledes disse Ord: Hjerter og Stæl, i den Hellige Skrift tages, og hvad de bemerke. Det maa være nok sagt, at de begge betyde eet og det samme, naar de findes hver for sig, og bemerke Siælen med alle sine Kræfter; Men naar de findes samlede, som her, har uden Tvivl et hvert af Ordene sin Bemærkning, og tilkiendegives da ved Hiertet: Menneffets Villie og Tilbøjelighed, og ved Siælen: Menneffets Forstand og Indsigt. Naar det derfor her heder: Vandre = af eders gandske Hjerter, da kræver Herren en helliget, renset, bøyet, villig og udi alting hengiven Villie: En Villie, som er begavet og beriget med Kierlighed til Gud, Lyst og Længsel efter Gud, Lydighed imod Gud, Hengivenhed under Gud og hans Aands Villie: En Villie, som ey er deelt imellem Gud og Verden, men er og tilhører Gud gandske og allene: En Villie, som ey er dobbelt, men enkelt, og allene higer, attraaer og søger efter det eene Fornødne: Saadan Villie sukker David om: Psalm. 86. v. 11. Foren mit Hjerter til at frygte dit Navn. Dersom I vandre = af gandske Hjerter, 2: Dersom I med saadant Hjerter, saadan Villie, saadanne Begierligheder,

der, saadan Iver og Nidkierhed vandre, vil Herren holde hans Løfte, og da skal der ikke fattes en Mand paa Israels Stool.

Naar det heder: af gandske Siæl, kræver Herren en Forstand, som er oplyst, skilt ved sit medfødt naturlige Mørkhed, kiender hans egen Synd og Elendighed, Afmagt, Uformuenhed, Herrens Brede og Unåde, Jesu Bærdshyd og Fortieneste, den Hellig Aands usignelige Gave, Bønnens og Aarvaagenheds Fornødenhed, den aandelige Strids Bestandighed, kort sagt, derved kræver Herren af Mennesket, at han skal være i den Tilstand, at ham af vor Herres Jesu Christi Gud, den Herlighedens Fader, er givet Blisdoms og Aabenbarelses Aand, udi hans Kundskab, som er hans Forstands oplyste Dyne, at han kiender og kand kiende, hvilket det Haab er, som han kaldte ham til, og hvilken hans Arves herlige Rigdom er iblant de Hellige. Eph. 1, 17. 18. I den Tilstand at Mennesket er kommen til Troens og Guds Sons Erkiendelses Eenighed. Eph. 4. v. 13.

Af dette, som nu er sagt, seer eders Kierlighed, at Herren vil, at der skal vandles paa de af ham foreskrevne Beye; Men skal den Vandring være retskaffen, skal den skee i Sandhed, i Alvorlighed og den daglige Fornøelse: Af gandske Hierte, i ved de Kræfter, som i Igenfødselsen og Rejsfærdiggjørelsen meddeles: Af gandske Siæl, i efter den Indsigt, som Herrens Aand meddeeler ved Oplysningen, og daglig ved Ordets andægtige Hørelse, Læsning og Overvejelse forfremmer og forbedrer. Den udvortes Vandel skal være et Beviis paa den indvortes Hellighed og Siælens fuldkomne Oversættelse fra Mørket til Lyset, fra Satans Magt til Guds Magt, paa Siælens Oprensning, Hiertets Forandring, og heele Menneskets Omskabelse og Dannelse efter Jesu Billede og den guddommelige Naturs Deelagtighed. Dersom de saaledes vandre, skal,

fi

siger Herren, ey allene mit Løfte til David opfyldes: Dig skal ikke fattes en Mand paa Israels Stool. Men saa mange, som gaae frem efter denne Regel, skal end og nyde Betsignelse af Herrens Løfter, over dem skal være Fred og Barmhertighed, og over vor Guds Israel. Gal. 6, 16. De skal være Jesu Undersaatter, og Jesus vil være deres Konge.

Dette er kortelig den Ulighed, som findes imellem Guds Forjættelser, hvilket var det første, vi lovede at forestille. Nu følger at tale om

II. At de i eet og alt ere hinanden lige, og erfare vi da, at de ligne hinanden deri, at de ere uforkyldte, fuldkomne og visse.

Uforkyldte; Thi hvo har givet Herren nogen Betaling derfor? Hvo har fortient dem? Hvo har udbedet sig dem? Mon de ikke alle gives uforkyldt af Naade? Patriarchen Jacob siger Gen. 32. v. 10. Jeg er ringere end alle de Misfandheder, og end al den Trofasthed, som du haver gjort mod din Tiener; Thi med min Stav gik jeg over denne Jordan, og nu er jeg worden til to Hærer, og David tilstaaer med Forundring, at Herrens Løfter og Tanker mod Menneskens Børn ere ham, just i Betragtning af Menneskets Uværdighed, ubegribelige, usattelige, og langt overgaae hans Begreb. Psalm. 144. v. 3. Herre! Hvad er et Menneske, at du vil kiende ham? Et Menneskes Barn, at du vil agte ham? Betragte vi allene det Løfte, som David har faaet i vor Indgangs Ord, maa man ved første Øyekast nok tilstaae, at det var givet uforkyldt, usortient, ubetalt, og langt overgik Davids Forstand, hvorfor Herren vilde ey allene give ham saadanne store Forjættelser, men end og hans Sæd og Afkom i Evighed.

Fuldkomne, i Henseende til Løfternes Indhold; Thi ere Gaverne, der ere Følger af Forjættelserne, fuldkomne, som de vist ere, Jac. 1, 17. Al god Gave og al fuldkommen Gave er oven af, som kommer ned fra

fra Lyfenes Fader, hos hvilken er ikke Forandring eller Forvendelses Skygge; Saa ere jo ogsaa Løfterne fuldkomne.

Fuldkomne ere Løfterne i Henseende til den, som har givet dem; Thi i Ordene siges: **H**Erren sagde, 2: den Allerstørste og Fuldkomneste, og fra hvilken intet Ufuldkomment kand komme, tales eller gøres; Fuldkomne ere de i Henseende til Tiden og Længden: De største og herligste skal vedvare til ævig Tid. Endelig ere disse Løfter deri hverandre ligge, at de ere alle

Visse, og kand ikke rygges; Men efter de givne Vilkaar, til bestemte Tid, og efter værende Omstændigheder, ja end og i Ævighed skal opfyldes. 2 Cor. 1, 20.

Ja, Guld holdt meere, end han lovede, Guld lovede med Vilkaar: Dersom dine Born bevare deres Bæne, at vandre for mit Ansigt — skal ikke fattes en Mand paa Israels Stool; Men **H**Erren holdt det dog, ligesom uden Vilkaar i 20 Kongers Tid, hvoraf ifkun 8 vandrede paa den Bey, og efter de Vilkaar, som Løftet var dem givet paa.

Vi have nu da i **H**Errens Navn kortelig talet om i Anledning af de hellige oplæste Indgangs Ord,

Guds uforstyldte men fuldkomne Løfte til David om hans og hans Sæds Lyksalighed. Og deri viist, at Guds Forsæt tæller i Almindelighed ere:

- I. I et og andet hinanden ulige, og
- II. Hinanden i eet og alt gandske lige.

Alt dette betragter David, og da han ey veed, hvad han skal gien-
gielde Guds Kierlighed med, falder han paa de Tanker at gøre **H**Er-
ren

ren et Løfte til Taknemmeligheds Tegn, og om dette Løfte taler Dexten: Jeg vil synge dit Navn Lov, som beviser sin Konge store Saligheder, og gjør Mistundhed imod sin Salvede, imod David, og imod hans Sæd ævindeligen. Hvori vi uden videre Indgangs Tale kortelig ville foreskille:

Davids velforstyldte, men ufuldkomne Løfte til **G**ud om Taknemmelighed for hans og hans Sæds Lyksalighed.

Og deri at betænke:

- I. At Davids Løfte er velforstyldt, men ufuldkommen.
- II. At Davids Løfte er lærerlig, og bør at efterfølges.

Men forend vi gaae videre, da sukke alle Hierter: Da bede alle Læber: Sødste **J**esu! Du som selv har befaleet os at randsage Skrifterne, giv, at vi saaledes maatte randsage dem, at vi i dem maatte finde dig, og i dig den ævige Salighed! Amen.

Elfseligste og med **J**esu Blod dyre Igienkjøbte!

Det vi denne Sinde i Gudsfrugt med hverandre i Dextens Anledning kortelig have at overveje, er denne Hoved-Lærdom:

Davids velforstyldte, men ufuldkomne Løfte til **G**ud om Taknemmelighed for hans og hans Sæds Lyksalighed.

Og deri at betænke:

- I. At Davids Løfte er vel forstyldt, men ufuldkommen.
- II. At Davids Løfte er lærerlig, og bør at efterfølges.

D

Exe-

Exegesis.

I. Skulle vi i Herrens Navn forestille: Davids Løfte er velforskyldt, men ufuldkommen. Og derom heder det: Jeg vil synge dit Navn Lov, som beviser sin Konge store Saligheder, og gjør Miskundhed imod sin Salvede, imod David, og imod hans Sæd ævindelig. David taler her om et Løfte, han gjør, og dernæst, hvorledes det Løfte er beskaffen.

1.) Eger jeg, taler David om et Løfte, han gjør: Jeg vil synge dit Navn Lov. At synge, er i Almindelighed et Glædes Tegn, derfor siger Jacob i hans almindelig Epistel Cap. 5. v. 13. Er nogen vel til Mode, han synge. Dette Glædes Tegn tilkiendegives med Rosten, der nu opløstes, nu falder igien ved et hvert Ord og Stavelse saaledes, at det kand behage Øret, opmuntre Sindet og formeere Glæden, dog er det endnu ey nok: Ordet, som bruges i Hoved-Texten, giver noget meere tilkiende: Det betyder saa meget i sin egentlige og rette Meening, som: At afhugge, affkiære, v. gr. I Levit. 25. v. 3. 4. heder det: Du skal i 6 Aar skiære din Wiingård, og v. 4. I det 7de Aar skal du ikke skiære din Wiingård. Om den Jødiske Kirke, som Herren Es. 5. ligner ved en Wiingård, hvilken Herren havde forhen ryddet, giærdet, plantet og havt et særdeles naadigt Øye over, heder det v. 6. Jeg vil gjøre den øde: Den skal ikke beskiiæres. Samme Ord, som nu bruges paa disse 3de anførte Steder, og forklæres ved at beskiiære eller afhugge, bruger David her om at synge: Jeg vil synge, 2: jeg vil afhugge, affkiære, bortrive for Herrens Navn, og lover da derved tildeels, at ihan vil aspasse Ordene saa nøye, at intet skal stode, at et hvert Ord, som han bruger til hans Sang, skal være beqvem og overensstemmende med Materien, han synger om, at her intet Gyldefalk skal være. Med et Ord: At han vil gjøre, sammenskrive eller for-

forsærdige et Vers, som han siden med Mund og Hierte vil udføre til Herrens Ære og hans Siæls Opmuntring, saa næt, nydelig og yndig, at deri hverken skal være Ord, Stavelse eller Bogstav, som burde affkiæres og udelukkes. Tildeels lover han ved denne Talemaade, at, for han vil synge eller med Sang udbortes give hans Glæde tilkiende, vil han berede sig og sætte sig i Stand til at synge, at hans Sang kand være og blive Herren et velbehageligt og kjærkommen Offer. Jeg vil, siger David, afhugge for dit Navn.

Signelsen er, som allerede sagt er, tagen af et Træ, som beklippes af en Urtegaardsmand: Træet mister derved sine Band-Greene: Stammen faaer meere Vædse: Frugt-Greenene meere Væxt: Roden mindre at vedligeholde: Bladene meere Styrke til at udholde mod Solens Varme og de sviende Vinde, og Frugten meere Saft, Kraft, Smag og Nydelighed. Det betænker David, han seer nok, at, hvis han skal være et Træ, som er plantet i Guds Have, hans Tunge og Hierte, Frugt-Greene, hvoraf Gud skal have hans Forstegrode, ere der mange Band-Greene, som skal affkiæres. Jeg vil affkiære, siger han derfor; Men hvilket? Jeg svarer: Alle fremmede Tanker, der forvirre min Andagt, alle fiodelige Lyster, som dæmpe min Andagt, alle unyttige Ord, som vanhelligge min Andagt, alle Skrobeligheder, som forhindre min Andagt, kort sagt: Jeg vil afhugge og affkiære det, som kand hindre Siælen i at udgrunde, Tungen i at udføre, og Legemet med sine Lemmer i at betegne den Glæde, som jeg har, og den Sang, som jeg vil yde. Dette vilde David gjøre, dog ey ved hans egen Kraft, men ved Naade og Barmhiertighed. Han havde af Herren faaet Magt dertil ved Igienfødselen og Retsfærdiggjørelsen, hvor Herren havde meddeelt ham Troen, der er den Seyer, som overvinder Verden, i Joh. 5, 4. den Hellig Aands Kraft, Act. 1, 8. Ordets Kraft, Ebr. 4, 12. som er levende og kraftigt, og skarpere end noget

ve-egget Sværd, og trænger igiennem, indtil det adskiller baade Siæl og Aand, baade Ledemod og Marv, og dommer over Hjertets Tanker og Ginde: Jesu Blods Kraft, der renser og toer af al Synd, 1 Joh. 1, 7. Kraft af det Høye, Luc. 24, 49. Kraft til at bruge Guds fulde Harnisk. Eph. 6, 10. I det øvrige mine Brødre! vorder sterke i HErren og hans Styrkes Kraft! Jesu Opstandelses Kraft. Phill. 3, 10. Hvorfore ogsaa David i selv samme Psalme, hvoraf vor Text er taget, beskriver paa det allerbetænkeligste hans egen Uformuenhed af Naturen: v. 18. De vare mig for sterke, og v. 19. De toge mig med Fordeel, men HErren friede mig: I HErren var min Understøttelse, og v. 33. Guld omgiordede mig med Kraft. Des Aarsage vilde David afhugge og afficere alt det, som due- de intet, han kunde og ved Aandens Hielp i Jesu Samfund og de rette Saligheds Midlers Brug sætte sig i Stand til ved den daglig Fornæelse at synge: Jeg vil synge dit Navn Lov. Naar jeg saaledes er renset og reengjort, bekræftet og bestyrket, vil og kand jeg gibe min Glæde til- fiende, dog ey af egen Kraft, men ved HErrens meddeelte Kræfter: Ikke os, HErre! ikke os; Men giv dit Navn (ved min Sang, Tunge og Glæ- des Rost) Ære for din Miskundheds Skyld, for din Sandheds Skyld. Jeg vil synge dit Navn; David siger ey her, som paa andre Steder: Jeg vil fortælle, bekiende, lære, kundgiøre din Ben, dine underlige Gier- ninger, din Sandhed, din Salighed, din Ære, dit Navn, &c. Men her lover han, at han vil synge HErrens Navn, for at gibe tilfiende, til- deels hvor vigtigt det er i sig selv, tildeels hvor glædeligt det er for ham: Jeg vil synge for dit Navn. Ved Guds Navn i den hellige Skrift forstaes nu de Navne, ham i den hellige Skrift tillegges, hvilke ere saa mangfoldige, at man uden Møye kand udgiøre et heelt Alphabet derpaa, p. gr.

Abba,

Abba, Rom. 8. v. 15. Abrahams Guld, Matth. 22, 32. Aand, Joh. 4, 24. Alpha og Omega, Apoc. 1, 8. Befæstning, Psalm. 144. v. 2. Biskop, 1 Petr. 2. v. 25. Befrie- re, Psalm. 70, 6. 144. v. 2. Bannere, Exod. 17, 5. Be- frielse, Exod. 8, 23. Brudgom, Joh. 3, 29. Christus, Luc. 2. v. 11. Crone, Es. 28. v. 1. Deel, Psalm. 16. v. 5. Deyligste iblant Menneskens Børn, Psalm. 45, 3. Deylig Crone, Es. 28. v. 1. Dommere, Es. 33, 22. Evigheds Fader, Es. 9. v. 6. Emmanuel, Matth. 1, 23. Evig Blippe, Es. 26, 4. Enkers Dommere, Psalm. 68, 6. Eben- ezer, 1 Sam. 7. v. 12. Fader, Matth. 6. v. 9. Sæste-Penge, 2 Cor. 1, 22. Fredens Syr- ste, Es. 9, 6. Faderløses Fader, Psalm. 68, 6. Frelseren, Phill. 3, 20. 1 Tim. 2, 3. Forbarmere, Es. 54, 10. Gamle af Dage, Dan. 7, 9. 13. 22. Guld, 1 Cor. 8. v. 6. Grund- vold, 2 Tim. 19, 17. Gienløser, Es. 54, 8. Guds Lam, som bær Verdens Synd. Joh. 1, 29. HErre, Hos. 12, 10. Herrerne HErre, Apoc. 17. v. 14. 1 Tim. 6, 15. Horn, Psalm. 18, 3. Luc. 1, 69. Hyrde, Ps. 33, 1. Ebr. 13, 20. 1 Petr. 2, 25. Hellige i Israel, Es. 41, 14. 16. 20. Jer. 51, 15. Ezech. 39, 7. Høveste, Psalm. 50, 14. Hoved-Hjørnesteen, Eph. 2, 20. Hoved, Eph. 5, 23. Jesus, Luc. 1, 31. Jehova, Jerem. 31, 34. Immanuel, Es. 7, 4. Jedidja, 2 Samuels 12, 24. hvor Salomon kaldes med det Navn, for at afbilde Jesum, conf. Matth. 3, 17. Es. 42, 1. Isaachs og Jacobs Guld, Exod. 3, 6.

D 3

Kiær-

Kærlighed, 1 Joh. 4, 16. Konge, Ps. 10, 16. Es. 6. v. 5. Kongernes Konge, Apoc. 19, 16. Kilde, Psalm. 84, 7. Klippe, Psalm. 144, 1. Kraft til Livet, Psalm. 27, 1. Kærreste, Es. 5, 1.

Lovgivere, Es. 33, 22. Løn, Gen. 15, 1. Livet, Joh. 14, 6. Løven af Juda, Apoc. 5, 5. Lysen, 1 Joh. 1, 5. Joh. 1, 9. Langmodig, Exod. 34, 6.

Moder, Es. 49, 15. Mægtig, Gen. 17, 1. Munds Vand, Psalm. 33, 6. Morgenstierne, 2 Petr. 1, 19. Apoc. 22, 16. Menneskens Søn, Joh. 3, 14. Mestere, Matth. 19, 17.

Naadig, Jon. 4, 2. Exod. 34, 6. Naade.

Ophøvelse, Psalm. 144, 2. Psalm. 18, 3. Psalm. 59, 17. Ord, Joh. 1. v. 1. Opgangen af det Høre, Luc. 1, 78.

Præst, Psalm. 110, 4. Prophete, Deut. 18, 15. Psalme, Ps. 18, 14. Paaskelam, 1 Cor. 5, 7.

Qvist af Isai Rødder, Es. 11, 1. Qvist, som opfoer for Herrens Ansigt, Es. 53, 2. Qvindens Sæd, Gen. 3, 15.

Rund til at forlade, Es. 55, 6. Riig paa Barmhiertighed, Eph. 2, 4. Riis af Isai Stub, Es. 11. Raadgivere, Es. 9, 6.

Sædemanden, Matth. 13, 2. Styrke, Psalm. 18, 2. Skiold, Ps. 144, 2. Skabere, Eccl. 12, 1. Steen-Klippe, Psalm. 18, 3. Sande, Apoc. 6, 10. Sandhed, Joh. 14, 6. Saligheds Guld, Psalm. 85, 5. Soel, Malach. 4, 2. Psalm. 84, 12. Styrkes Guld, Psalm. 43, 2. Skiul, Psalm. 61, 5. Stygge, Psalm. 51, 2. Søn, Psalm. 2, 7.

Taalmodighedens Guld, Rom. 15, 4. Talsmanden, 1 Joh. 2, 1. Trøstens Guld, Rom. 15, 4. Tilflugt, Psalm. 59, 17. Ps. 62, 8. 9. Taarn, Psalm. 61, 4.

Under-

Understøttelse, Psalm. 18, 19. Underlig, Es. 9, 6.

Veyen, Joh. 14, 6. Viintræet, Joh. 15, 1. 4. og 5. Viingaardsmanden, Joh. 15. v. 1. Luc. 13, 7. Vældige, Es. 9, 6.

Ydmyg, Matth. 11, 29. Ypperste Præst, Ebr. 7, 26.

Zebaoths Guld, Es. 5, 24. Psalm. 46, 8. 12. Zions Guld, Psalm. 146, 10. Zions Konge, Psalm. 149, 2. Matth. 21, 5.

Ære, Psalm. 3, 4. Psalm. 62, 8. Ærens Konge, Psalm. 24, 7. Ærens Guld, Psalm. 21, 3.

Ødeleggelse for Helvede, Jos. 13, 14.

Med disse og flere utallige Navne har det behaget Herren at kalde sig med i den Hellige Skrift, derfor tildeels at vise, at man maatte bruge alle de Navne til Guld, som Naturen, Konsten, Æren, Rigdom og Højhed fandt forstrække os med, saa kunde de dog ey paa 1000de Miile nær udtrykke eller forklare hans Egenskaber, eller tilkiendegive os hans Gierninger, ja om vi end brugte dem alle, saa var dog al vor Umage omsonst: Tildeels tillegges Guld saa mange Navne, for at opmuntre faldende Syndere til Omvendelse, Bodsærdige til Troe og Tillid, de Troende til Bestyrkelse og Bestandighed, hvilket Eiden ey tillader vidtlostigere at omtale. Noks er det, her ligger i et hvert af de anførte Navne en Trussel for Overtrædere og modvillige Syndere, en Opmuntring for de Angergivne og Bodsærdige, og en Bestyrkelse for de Troende og Stadfæstede.

Havde enhver ikkun allene Forstands oplyste Øyne til at betænke sin Tilstand, og overbeye samme med de Navne, som allerede ere anførte, blev her nok Aarsager og Grunde til at modtage Glds forekommende Naade, at længes efter hans arbejdende, og roedfæstes i hans medarbejdende. Spørg dig v. gr. selv ad, o Menneske! Naar du siger og tiltaler Guld med det forste af de anførte Navne: Abba, siger Apostelen Rom. 8, 15. at man

man allene ved Aanden kand gjøre det. Nu er Spørgsmaal: Er du ogsaa deelagtig i Aandens Gaver? Doder du Legemet's Gierninger formedelst Aanden? Saa har du det Løfte, at du skal leve, v. 13. og da har du Ret til at kalde GUD din GUD; Thi han er ikke Dodes GUD, men de Levendes. Matth. 22. v. 32. Drives du af GUD's Aand, saa er du iblant de Udkaarne, v. 14. og des Aarsage kand kalde GUD din Fader, som har igiensød dig. 1 Petr. 1, 3. Bedder du ved GUD's Aand, saa kand du raabe: Abba Fader, v. 15. og vente Bønhoørelse, og da har du Ret til at troe, haabe og vente Bønhoørelse, ja da har du Ret til at troe, haabe og vente at blive herliggjort med JESU. v. 14. Er din Tilstand anderledes, har du ey meere Ret til at kalde GUD Abba, ey meere Trøst, ey større Fordeel, ey bedre Folger deraf, end den rige Mand, der i Helvedes Pol og Pine kaldte Abraham Fader, Luc. 16, 24. eller de ureene Aander, der kaldte vor Frelser ey en HERR eller den allerhøieste GUD's allene (thi det vare de nød til at gjøre, og det Navn burde de give ham, som deres Skabere) men de kaldte ham end og JESUS: en Frelser, skiont de ingen Deel havde i den Frelse, som skulde ved ham tilveje bringes. Luc. 8, 28. Dette har jeg allene anført, at enhver, naar han estertænker de guddommelige Navne, kand i Anledning af ovenstaaende Exempel i Gudsfrugt, og en stille Andagt randsage, underrettes og overbevises om, at et hvert Navn enten truer, forkrækker og forsærder ham, som en Overtrædere, eller glæder, trøster, fornøyer og velsigner ham, naar han har Troen, og i Troen kand betiene sig af alle de guddommelige Navne i Almindelighed, og et hvert i Særdeleshed, samt tilegne sig de deri indsluttede Velsignelser.

Imidlertid naar David her siger: Jeg vil synge dit Navn, har han just ey noget i Særdeleshed af de anførte Navne i Tænk; Men i Almindelighed alt det, som i Skriften kaldes GUD's Navn: Derved forstaaes ydermeere hans Egenkaber, derved forstaaes hans Sacramenter, hans Ord, hans Gierninger, med saa Ord, alt det, hvorfra GUD kand

fiendes

fiendes, ligesom en Mand af hans Navn, hvad enten de ere saadanne Navne, som ham tillegges, eller de Egenkaber, han har, eller de Gierninger han gjør, eller de Midler han bruger, kaldes GUD's Navn. Derfor siger JESUS v. gr. Joh. 17, 16. Jeg aabenbarede dit Navn for de Mennesker, hvilke du havde givet mig af Verden. Betragter man nu, hvad det er, JESUS aabenbarede, er det ey allene GUD's blotte Navn; Men tillige alt det, som kand aabenbares, siges, forkyndes, viides og tænkes om GUD; Paulus siger og Rom. 2, 24. For eders Skyld bespottes GUD's Navn iblant Hedningene: al Lærdom, som i den sande og syntlige Kirke prædikes om GUD, hans Væsen, Egenkaber, Gierninger, Midler, &c. Ligeledes bruger Apostelen Ordet 1 Tim. 6, 1. hvor han formaner Tienere, der ere omvendte til Christum, at holde deres Herrer al Være værd, at det GUD's Navn: (som han i det efterfølgende forklarer) Lærdommen om GUD skal ikke bespottes: Saa mange Tienere, siger Apostelen, som ere under Nag, skal holde deres egne Herrer al Være værd, at det GUD's Navn og Lærdommen ikke skal bespottes.

Alle disse Navne staae des Aarsage i saa nøye en Forbindelse med hinanden, at GUD kunde ey undvære eller miste et eeneste af dem, uden han tillige maatte lade af at være en sand GUD; Et kand aldrig nævnes, at de øvrige jo forstaaes derunder tillige: Et kand aldrig æres, at de øvrige jo tillige ophøyes: Et kand aldrig vanhelliges, at de jo alle vanæres. Alle ere og forarsage en Forundring iblant Englene, en Glæde for de Troende, en Skræk for de Ugudelige, en Qual for de Fordømte, og en Pine for Dævlene. Ved hans Gierninger aabenbares hans Egenkaber: Paa hans Egenkaber grunde hans Gierninger sig: Begge vise sig kraftige ved hans anordnede Saligheds Midler, og alle forklares de ved de ham tillagde Navne.

Dette vigtige Navn vil David synge: Han vil synge, &c.
E tale

tale om HErrens Navn, ey allene til hans egen Opbyggelse, men end og tale saa høyt, at andre End høre det til deres Underviisning: Vil synge, ey allene give hans Glæde derover tilkiende, men end og ved hans Sang opmuntre andre til Glæde: Han vil synge, ey allene til Drets Behag, men saaledes, at det skal trænge ind til Hjertet paa ham og hver, som hører samme.

Han vil synge; Men ey allene: David staaer her og gjør HErren et Løfte, at han vil synge, ey som een Person, men som en Huus-Fader i hans Huus, en Stamfader i hans Familie, en Konge i hans Lande og Riger, og derfor lover tillige, at han og hans heele Huus, han og alle hans Efterkommere, han og alle hans Undersaatter, skal synge HErrens Navn. Hvad en Mand vil i sit Huus, en Stamfader i hans Familie, en Konge i hans Lande, er enhver vel af hans Befinde, enhver af hans Undersaatter pligtig at gjøre og efterkomme. Det var Aarsagen, at Guds Navns og Væres Udbredelse blev saa vel før som efter Syndfloden Huus-Fædre allene betroet. Gen. 18. v. 19. taler HErren saaledes om Abraham: Han skal byde sine Børn og sit Huus efter sig, at de skal bevare HErrens Beye til at gjøre Retfærdighed og Dom. Ligeledes igientager HErren samme Befaling til alle Fædre i Almindelighed, Deut. 6, 6. 7. 8. 9. Disse Ord, jeg byder dig i Dag, skal være paa dit Hjerte, og du skal igientage dem for dine Børn, og tale om dem, naar du sidder i dit Huus, og naar du gaar paa Veyen, og naar du legger dig, og naar du opstaar, og du skal binde dem til et Bælt paa din Haand, og de skal være dig til Span imellem dine Øyne, og du skal skrive dem paa Dør-Stolperne af dit Huus, og paa dine Porte. Kortere igientages samme Bud til Fædrene i det Gamle Testamente, dog lige saa alvorlig: Deut. 4, 9. Du skal kundgiøre dem, 2: HErrens Beye, Miskundhed, Naade, Sandhed, Begjæringer, hvorom i det foregaaende af Capitlet er handlet, for dine Børn og for dine Børne-Børn.

Ydermeere, naar HErren gav sine Forjættelser til, og oprettede sin Pagt med Stamfædrene for Familierne, v. gr. Adam, Gen. 3, 15. Noah, Gen. 9, 8. seqv. Abraham, Gen. 17. v. 9. saa skulle Stamfædrene, som toge imod HErrens Løfter, igien baade paa egne og deres Efterkommers Vegne tilstaae og underskrive det, HErren nu fordrede og krævede af dem. Josva formaner derfor ey allene hans Undersaatter, Josv. 24, 14. men end og som en Huus-Fader i hans Huus og Stamfader for hans Familie forsikrer og giver HErren det Løfte v. 15. Jeg og mit Huus vi ville tiene HErren. I det Nye Testamente paalegges den Pligt ilige-maaede Huus- og Stamfædre, Konger og Lærere af Apostelen Paulo Eph. 6, 4. I Fædre! opfoder dem i Tugt og HErrens Formanelse. Ja, hvor høyt fornøden det er, at Forældre see til med deres Børn, og alvorlig holde dem til at gjøre HErrens Villie, seer man af Eli Exempel, som blev straffet, fordi han forsømte den Pligt. 1 Sam. 5, 18. Men i sær er det allermestkeligste Exempel Rom. 5, 12. der taler Apostelen Paulus om Syn-desaldet, som han tilskriver eet Menneske, da det dog er af første Mose Bog bekiendt, at baade Adam og Eva forsyndede dem. Dernæst siger Apostelen, naar man efterseer Grund-Texten, at Faldet skeede ved Manden, da det dog er en afgjort Sag, at Eva var Skyld deri.

Aarsagen dertil er, at Apostelen vil tilkiendegive, at alt hvad som skeer i et Huus eller i en Familie, skal Manden selv bære ansvarlig for, selv straffes for, som den, der paa egne og Families Vegne har indgaaet sig Pagt og Løfte med HErren, og dog ey har søgt og stræbt for, at den gjorde Pagt og det givne Løfte er bleven og bliver enten af ham eller af andre Bedkommende holden og opfyldt. De vare som Hovedmænd, HErren havde at holde sig til; De vare som Selvskyldener, som HErren skulde søge for Løsters Opfyldelse: De ere at ansee som Hovedet paa Legemet; Thi ligesom Hovedet ved sine Sandser, Syn, Hørelse, Udtale, ic. styrer, fører og regierer de øvrige Legemets Lemmer, hver til sin Sierning, saaledes

ere Fædre i et Huus, en Familie eller et Land Hovedet for deres Fyende, Børn og Undersaatter: De bør være Tunger, der kand bede for andre, og derved opmuntre andre: De bør at være Dyne, der kand see til med, at Herrens Billie efterleves: De bør være Øren, der kand høre til med, at Herrens Navn loves og synges; Derfor vil David, at hans Løste, som han har givet Herren, skal til Punct og Prikke holdes af ham selv og andre Bedkommende.

Jeg vil synge dit Navn tilligemed alle dem, du har givet mig: Jeg vil høre, om de synge: Jeg vil have Indsigt med, hvorledes de synge: Jeg vil opmuntre dem med mit eget Exempel til at synge. Jeg vil synge dit Navn saa længe jeg lever, og naar jeg er død, vil jeg synge ved mine Børn paa Jorden, og i Himlen skal min Siæl aldrig blive fied af at synge Herrens Navn. Ja det som endnu meere er, jeg vil synge paa Jorden nogle hundrede Aar efter at min Tunge er stiv og stum, raadden og henfalden i Muld og Aske, ved den, som er min Herre og min Søn; Ved ham, som er Mesteren med den lærde Tunge, ved ham, som skal sidde paa min Stool ævindeligt, og hvis Rige aldrig skal faae Ende. Han skal end og laane mig i min Grav hans Tunge at synge med; Og merkeligt er det, at vor milde Frelser, just da han stoed færdig at gaae ud i Bethsemane, just da han veed, at hans Bedrøvelse skulde blive saa stor, at han, som er Trostens Guld, trængte til Englenes Frost, Luc. 22, 43. hans Angest saa forkræffelig, at han, som er eet med Faderen i Værelse, Væsen, Egenkab, Herlighed og Gierninger, Joh. 10, 30. maatte raabe: Min Guld! min Guld! hvi haver du forladt mig? Matth. 26, 46. hans Pine saa haard, at han, som er Livets Herre, maatte dog derved sætte Livet til, hans Fornedrelse saa dyb, at han, som er Herrens Konge, Herlighedens Herre, blev fornedret til Døden, ja Korsens Død, Phil. 2, 8. hans Tilstand saa jammerlig, at han, som var Himlens og Jordens Herre, skulde laane sit Sovestue og Levested af Fremmede, just da,

siger

siger jeg, da han havde nok at bedrøves over, i Henseende til det, som forrestod ham, og nu ligesom var over Hovedet, synger han med Davids Ord, og David med Jesu Tunge Herrens Navn, og derfor heder det: Der de havde fuldendte Lovsangen, Matth. 26. v. 30. Marc. 14, 26. hvorved uden Tvivl forstaaes Davids Psalmer fra den 112. til den 118. af hvilke hver i sær har denne Overskrift: Halleluja, og des Aarsage kaldes det store Halleluja, og bleve brugte, naar Israels Børn havde ædet Paaske-Lammet. Ved bemeldte Psalmer har David i hans Tid sunget Herrens Navn, nu synger Jesus dem: Begge sige des Aarsage om og med hverandre: Psalm. 115. v. 18. Vi, Vi, (i: Jesus og David) vil love Herren fra nu og indtil ævig Tid, Halleluja! David som en Prophete vidste nok, at Jesus vilde synge: Jesus vidste, at David havde sunget. David sang i hans Tid, ey eene, men med ham, hans Huus, Efterkommere, Lande og Riger, hvilken Sang vedvarede til Jesu Tid: Jesus sang ey heller eene, men med ham, hans Apostle, som vare tilstede ved Maaltidet, og efter ham istemme den heele Christen Kirke, der er en Samling af alle Troende, dog adspredte over den gandske vide Verden. David synger endnu, og skal med alle Guds Udvalgte blive ved at synge til ævig Tid Lammets Sang. Jesus skal i Ævighed aldrig lade af at synge Davids Seyer-Sange, hvoraf Davids Psalme-Bog er fuld, men af dem alle den merkeligste, Psalm. 118. tildeels i Henseende til dens vigtige Indhold, tildeels og i Henseende til, at det var den sidste Psalme, som Jesus sang, før han gif til hans Lidelser.

All Tid skal være fuld af den Sang; Thi Psalm. 19, 3. heder det: Een Dag udgyder sin Tale til den anden, og een Nat kundgør den anden Vidskab, og Psalm. 145, 1. 2. Min Gud, du, Konge! Jeg vil vophøje dig, og love dit Navn ævindeligt og altid. Den gandske Dag vil jeg love dig, og prise dit Navn ævindeligt og altid.

Lidelser, ja en Døden selv skal hindre den Sang; Thi end og, naar Jesus ender sine Dage, synger han med David af Psalm. 31. Jeg vil befale min Aand i din Haand, Du forløste mig, Herre, du sande GUD! *conf. Luc. 23, 46.*

Evigheden skal glædes ved den Sang; Thi da skal den store Skares Røst, der er som mange Blandes Lyd, og som Jordens Lyd, Apoc. 19, 6. være Davids Sang: Psalm. 119, 137. Herre! du er retfærdig, og dine Domme er Ret. Davids Halleluja, som han saa tidt i hans Psalmer har anført, og i sær i den Psalm, som Jesus sidste Aften sang, skal da i Evighed først faae sin rette Tone, og naae sin Fuldkommenhed, naar den store Skare skal sige: Apoc. 19, 1. Halleluja! Saliggjøreelse og Vren, og Prisen og Magten være Herren vor GUD! v. 3. og de sagde anden Gang Halleluja, v. 4. og de fire og tive Ældste, og de fire Dyr faldt ned og tilbade GUD, som sad paa Stolen, og sagde: Amen! Halleluja! og atter v. 6. Og jeg hørte som en stor Skares Røst, og som mange Blandes Lyd, og som sterke Jordens Lyd, som sagde: Halleluja! fordi Herren, GUD, den Almægtige haver indtaget Riget.

Ingen Slægt, som vil være med at synge Herrens Navn, skal udelukkes fra dette Sange-Chor: Psalm. 145, 4. En Slægt skal berømmes for den anden dine Gierninger; Og de skal forkynde din Vælde. Alle Menneſker, Store og Smaa, Rige og Fattige, ingen Stand, ingen Alder, intet Kion, ingen Engel skal eller kænd være udelukt fra Jesu og Davids Sange, uden de, som ved Ondskab enten allerede have udelukt, eller i Fremtiden vil udelukke sig selv. Psalm. 145, 21. Min Mund skal udtale Herrens Lob, og alt Kiød skal love hans hellige Navn ævindeligt og altid.

Jeg vil, 2: som det og kænd oversættes, Jeg kænd, Jeg skal, Jeg

Jeg bør synge Herrens Navn. Her er Opmuntringer nok dertil; Thi skal de livløse Ting, som Soel, Maane og alle lyse Stier, Psalm. 148, 3. Himlenes Himle, de Bænder, som ere over Himlene, v. 4. Jorden, Drager og alle Afgrunde, v. 7. Ild, Hagel, Sne, Damp, Stormsvejr, som udretter hans Ord, v. 8. Bierge og alle Høje, frugtbare Træer og alle Cedre, v. 9. vilde Dyr og alle Bester, Orme og flyvende Fugle, v. 10. skal da alt det, hvad enten det har Liv, eller er uden Liv, hvad enten det har Tunge og Mæle, eller er uden Tunge og mæleløs, hvad enten det har Fornuft, eller er uden Fornuft, hvad enten det har frie Villie, eller er uden frie Villie, skal da alt dette, vil David sige, hver paa sin Maade love Herrens Navn, skulde jeg da tie, som har Tunge at tale med, Forstand at skionne med, Villie at vælge med, ja det som endnu er det allermeeste, GUDS Aand at helliges ved, og Aandens Gaver at synge med? Nej, nej, nej, langt fra, Jeg vil, Jeg skal, Jeg bør, saa længe GUD giver mig Naade til at kunne, synge Herrens Navn.

Dette er nu Davids Løfte, som han gjør, og deri bestaaer det: Du skulle vi og tale om, hvortledes det er, og da giver Texten tilkiende, at det tildeels er velforskyldt, tildeels usfuldkommen.

Tildeels, siger jeg, er Davids Løfte velforskyldt, og derom heder det her i Ordene v. 51. Som beviser sin Konge store Salighed, og gjør Mistkundhed imod hans Salvede, imod David, og imod hans Sæd ævindeligen.

Her opregner David fire Ting og Begiæringer, hvorforsø han er skyldig at synge Herrens Navn, sc.

a.) At GUD har udvalgt ham til Konge.

b.) At GUD har salvet ham til Konge.

c.) At

c.) Alt Guld har bekræftet ham paa hans Throne.

d.) Og endelig, at Guld har stadfæstet ham, og hans Sæd efter ham paa Thronen.

Forst siger jeg, at Davids Løfte er vel forskyldt; Thi

a.) Har Guld udvalgt ham til Konge. Derfor kalder David sig her i Ordene: **Sin, 2. Herrens Konge.**

Guld havde viist David andre og utallige store Begiærninger, som han havde tilfælles med andre Mennesker, eller i det ringeste med andre Jøder. En Naade var det, som ham af Herren var tildeelt ved Naturens Lob, at han var fød af Ægte Forældre, at han var undt en deylig Skikkelse, var rødagtig, havde deylige Dyne, god Forstand, stor Styrke, og var en stor Krigsmand, hvorom vidtløftig tales i Sam. 16. Lige saa stor og større Lykke var det for David, at han havde en god Opdragelse; Thi han var forstandig i Ord, og vel øved, ey allene i smukke Videnskaber, v. gr. at lege paa Harpe, men end og i nyttige Konster, om Landvæsenet og Krigs Brug. Dog var alt dette ey meere, end en Hedning kunde have tilfælles med David; Det bestoed allene i Naturens og Lykkens Gaver, der vel ere iblant dem, som komme her oven ned fra Eysenes Fader, Jac. 1, 17. Dog ere saa almindelige, at de strække sig til mange Ugudelige. Saul var vel kand see Davids Lige i Henseende til Skikkelse; Thi da Samuel saae David, torde han i Begyndelsen ey vove at salve ham, uden Tvivl fordi han ey kom imod Sauls udbortes Anseelse. i Sam. 16. Nabal havde nok af Lykkens Gaver, i hvor ugudelig han end var: Derfor var David ey tillagt meere ved disse Naturens og Lykkens Gaver, end et hvert Menneske kunde nyde, og mange 1000de Ugudelige have nydt, efter Herrens Villie og hans ubegribelige Raad og Huus-holding. Overmeere, David havde og erlangt utallige Begiærninger af

Herrens

Herrens, som ingen Hedning havde Deel i: Han var fød af Jødiske Forældre, ved Omstærrelsen bleven en Jøde og Guds Budsforvandre, ved Guds Ord opdragen i Guds Viisdom og den eeneste og sande Gudsdyrkelse, ved Paaskelammet aarlig trostet, ved Offringerne, som afbildede Jesum, daglig glædet. Fra alt dette vare alle Hedninger udelukte i det ringeste, om de end og bleve, som Profelyter, deelagtige i nogle af disse Fordeele, bleve de dog ey deelagtiggjorte i dem alle; Disse store Herligheder, usandsigelige Saligheder og uskatteerlige Fortrin tilhørte Jøderne alene frem for andre Nationer; Dog havde David i alt dette ey meere end enhver troende Jøde havde. For disse og flere deslige Begiærninger siger David Herrens Navn andre Steder, v. gr. Psalm. 139. tales tydelig om de legemlige Begiærninger fra det 1. til det 19. v. men i sær siger v. 5. om hans Undfangelse: Bag og for haver du dannet mig, og lagt din Haand paa mig, hvilket han tilstaaer v. 6. at være ham forunderlig: Saa dant at forstaae er mig underligt; Det er for høyt, jeg kand ikke naae det, og v. 14. Jeg vil takke dig, fordi jeg i forfærdelige Naade er underlig bleven til; Underlige ere dine Giærninger, og min Siæl kiender det saare vel; Ligeledes taler han andre Steder om de aandelige Begiærninger, v. gr. Psalm. 19. Psalm. 23. Psalm. 119. Men om disse Begiærninger taler han ey her i Ordene, disse ere almindelige, som i det foregaaende er viist; Men her taler han om nogle særdeles Begiærninger, som ham og ingen anden er beviist.

Den første iblant dem er, at Guld havde udvalgt ham til Konge i Sauls Sted. Jeg vil ey her opholde eders Kierlighed ret længe med at udføre den Sag; Men kortelig melde, at Guld havde fra det Israeltiske Folkets Udgang af Egypten paataget sig Regjeringen umiddelbar over Folket, og vedholdt dermed indtil Samuels Eider. Love gav Guld ved Mosen, hvorefter Folket skulde dommes, end og i legemlige Ting. Dommere beskikkede han, der skulde, naar nogen Sag paakom, affige Dom,

F

og

og selv gif han dem i vanfælige Tilfælde (nu umiddelbarlig, nu ved Profeter, nu ved Urim og Thummim, nu paa andre Maader) til Haande.

Imidlertid blev Folket fied af dette Theocratie, eller Guds umiddelbarlige Enevolds Regiering: De begjærede en Konge, HErren bevilger deres Begiering, giver dem en Mand af Benjamins Stamme, ved Navn Saul; Men det varer ey længe, før baade Gud og Folket ere misfornoyede med hans ugudelige Regiering: Gud besluttere des Aarsage at vælge en anden, og udseer David til Sauls Efterkommere. David var ikkun ungefehr samme Tid 20 Aar gammel, han var den Yngste iblant hans Brødre, som vare Eyb, han var af en stikkelig, dog ey nogen høy Familie. Efter menneskelig Skionsomhed burde hans ældre Brødre have havt Fortrinet, i sær da her ey udbortes paa David for menneskelig Dye var meere at see, end paa nogen af hans Brødre. Desuden var jo Jonathan, Kongens egen Søn, nærmere til Regieringen (naar Arve-Rettighed den Tid skulde gielde og i agttages, som den siden altid gjorde, saa vidt man fandt slutte sig til af Historien) end nogen Fremmed. Imidlertid behager det HErren ey, han udvælger David, før nogen derom faaer Kundskab, til Israels Konge i Sauls Sted. Derfor er det, at David kalder sig her i Ordene: **Sin Konge, 2: HErrens Konge**: En hastig og forunderlig Ophoyelse, en Belgierning, som nok er værd at synge HErrens Navn for. Imidlertid kalder han sig ey her **sin Konge, 2: HErrens Konge**, fordi at han af ham var udvalgt og beskicket: Paa den Maade var en Pharaos, Antiochus Epiphanes, en Nero Domitianus, en Phocas og andre uadædige Mennesker, HErrens Konger, fordi han havde tilladt dem at betræde deres Throner; Thi der er ingen Dyrighed uden allene af Gud. Rom. 13, 1. 2. Ja end ydermeere, Jesus selv havde viist Lydighed imod Hedenfke Kysere, befale Apostlene at gjøre det samme: Giver Kyseren det, som Kysere er. Matth, 22. v. 21.

Apostlene har siden den Tid med Iver dreven paa samme Lærdom. Eph. 6, 5. 2c. Coll. 3, 22. 1 Petr. 2, 13. Ey heller kalder han sig HErrens Konge allene, fordi David regierede over et Folk, som kaldes Guds Folk, ey heller fordi han var en af dem, der fulgte Gud som Efterkommere i hans Theocratie og umiddelbarlige Regiering over Israels Folk, og des Aarsage kunde ansees som Guds Stadtholdere; Thi paa den Maade kunde en Roboam, Abia, Ahasia, Ahas, 2c. (og som regierede over samme Folk som David) ogsaa bryste dem af denne Titul: **HErrens Konger**, da det dog er en afgjort Sag, at der sandtes intet mindre hos dem, end det, som horte Gud til. Det fandt altsaa ey være Aarsagen til den Titul, David giver sig her i Ordene, naar han kalder sig **HErrens Konge**: Her maa endnu være nogen anden Grund til dette Navn. Derom ere mine Tanker saaledes: Den kaldes Guds Konge i Skriften, som i sær skal være det første Middel og Aarsag til, enten at begynde eller fuldkomme nogen stor Gierning, som HErren vil have udrettet. Es. 44, 28. kaldes Cyrus, der dog ikkun var en Hedenfke Konge, HErrens Hørde, fordi han skulde fuldkomme af HErrens Behagelighed, baade at man skal sige til Jerusalem: Du skal bygges, og til Templet: Du skal grundfæstes. Ligeledes kaldes Cyrus i følgende 45. Cap. 1. v. i samme Henseende **HErrens Salvede**; Saaledes og, naar David kaldes her **Guds Konge**, er det ey nok, at han er udvalgt af HErren til det allerførste og allerhøieste Væres Trin, som Verden giver; Men end og beskicket til at udvirke, drive eller gjøre noget Stort, som HErren vil. Mange store Ting gjorde David, mange herlige Ting stiftede David, mange Gud behagelige Ting udførte David; Men det allerførste var, at han blev ey allene som den første Konge af Juda Stamme et Middel til Israels Riges Oprettelse, og en Stamfader for de følgende Konger af Juda, men end og et Middel og Stamfader til Jesus, al Verdens Frelser, der

skulde oprette det aandelige forfaldne Israel, og stifte et Naades og Færes Rige, som ey var af denne Verden; Derfor hedder det: Af hans Sæd er Christus efter Kiødet, derfor kaldes Jesus ey Salomons, Roboams og de følgende Kongers Søn, endskjønt de vare ham dog i Slægtskab nærmere, men allene Davids Søn. At Gud blev et Menneske, er den største Gjerning, som er aabenbaret; Thi at giøre og skabe et Menneske, er stort, men at Gud blev Menneske, og Ordet blev Kød, er endnu større. Dertil var David iblant Kongerne det første Middel, og derfor kalder sig her i Ordene Guds Konge: Ligesom Cyrus, der kaldes Herrens Hyrde og Salvende, var et Middel til Israels Børns Befrielse af det Babylonske Fængsel, Templens Opbyggelse, den Levitiske Gudsdyrkelses nye Begyndelse, og Canaans derpaa følgende Floer og Velstand, saa skulde og David være et Middel til ved hans Sæd, at Menneskene skulle frelses af det aandelige Babylon, af Haderens Haand, og gienløses af Fiendens Haand, Psalm. 106, 10. Luc. 1, 71. at Guds Hus skulde bygges paa Apostlernes og Propheternes Grundvold, Eph. 2, 20. at hans Meenighed og Kirke kunde ved de dertil beskikkede Midler Eph. 4, 11. indrettes, anlegges og stadfæstes til de Helliges fulde Beredning, til Embedets Gjerning, til Christi Legems Opbyggelse. v. 12.

Dernæst

Er Davids Løfte velforskyldt; Thi

b.) Gud har salvet ham til Konge. Det var den anden store Belgierning, som Herren havde viist David frem for andre baade af Fæder og Hedninger; Derfor kalder han sig her i Ordene: Sin, Herrens Salvende. Det er for eders Kierlighed en bekendt Sag, at der vare tre Slags Embeder i det Gamle Testamente, som ved Salvelsen skulde modtages, sc. det Kongelige, Præstelige og Prophetiske. Aron

maa

maa ved Mosen salves, for han maae forrette nogen Gudstieneste. Exod. 28. v. 41. Og de sc. Aron og hans Sønner skal giøre Præste-Embeder for mig, NB. naar Moses havde først salvet dem. Ligeledes for Saul maatte besatte sig med Regieringen, skal han salves. 1 Sam. 10, 1. Eliseus salves til Prophete efter Herrens Befaling i Elie Sted. 1 Kæg 19, 16. Elig Salvelse var vel en udvortes Ceremonie, eller et udvortes Kiendtegn paa, at han havde antaget dem, som bleve salvede til disse Embeder at forestaae, dog ey det allene; Thi jeg finder, at Saul blev salvet af Samuel i Cenrum, og David allene i hans nærmeste Benneres Nærværelse, hvorfor det varede en Tid lang, før det blev Folket bekiendt; Men Aarsagen til, og Nyttens af deslige Salveller vare tredobbelte:

Først vilde Gud derved affondre dem fra saadanne Gjerninger, som ey allene vare syndige; Thi derfra vare de allerede ved Omfiærelsens Sacramente affondret, men end og tillige fra alt det, som var deres nye Embeder, Embeds Pligter og Værdigheder uanstændigt; Ja det som meere er, Gud vilde ved Salvelsen affondre deres egne Personer fra alle andre Mennesker, opløste dem over andre, agte dem høyere end andre, beskierme dem frem for andre; Med saa Ord: Adskille dem fra alle andre i et og alt, (deres Saligheds Forarbejdelse og deres Gudsfrygtigheds Øvelse allene undtagen; Thi derfra ere Konger og salvede Hoveder lige saa lidet fritagne, som den mindste af deres Undersaatter. De skal tillige med andre forarbejde deres Saliggjørelse med Frygt og Bøvelse. Phill. 2, 12. Derfor ønsker og Paulus Act. 26, 29. at Kong Agrippas tilligemed hans heele Hofstat, som hørte Paulum tale, maatte blive saadanne, som Paulus selv var, 2: indlemmet i Jesu Naade, renset ved Jesu Fæde, deelagtiggjort i Jesu Aand, og oversat i Jesu Rige; Saaledes ønskede Paulus gierne, at Kongen var fundet og dannet, men ey, at Kongen var saaledes faren i Henseende til det Udvaltes, som han, og derfor tillegger disse

§ 3

Ord:

Ord: Undtagen disse Baand.) HErren deeler des Aarsage Navne med de salvede Hoveder: De kaldes Guder og den Allerhøjestes Born, Psalm. 82, 6. Gudernes Born, Psalm. 89, 7. Han skammer sig ey heller ved igien at kalde sig med deres Navne. Psalm. 47, 3. kalder han sig en stor Konge over al Jorden, v. 8. Gud er al Jordens Konge.

Han deeler Magt med dem, 1 Sam. 8. v. 11, 12, 13, 14. han deeler Ære med dem: 1 Petr. 2, 17. 18. Frygter Gud, ærer Kongen, bærer Herrerne underdanige i al Frygt.

Han deeler Indkomme med dem; Thi naar han kræver Sit, fratager han hans Salvede intet: Matth. 22, 21. Giver Kysseren, det Kysserens er, og Gud, det Guds er. *conf.* 1 Sam. 8, 17. Rom. 13, 7.

Han holder Haand over dem: Psalm. 105, 15. Rører ikke ved HErrens Salvede; Og til den Amalechiter, som forkyndte David Sauls og Jonathans Død, og gav sig selv an for Sauls Banemand, sagde David: Hvorledes frygtede du ikke at udrække din Haand til at fordærve HErrens Salvede? 2 Sam. 1, 14.

HEren har end og, for at skille dem des tydeligere fra andre, nedlagt i alle troe Undersaatters Sind og Hiertelag saadan naturlig Tilbøielighed, Erbødighed, Kiærlighed, Tienstfærdighed, Omhu, Omsorg og Underdanighed for og imod deres Konger og HErrens Salvede, at man end og af alle troe Undersaatters Ansigt fandt læse, af deres Ord høre, og af deres Sierninger see, hvor kjær en naadig, viis og retfærdig Konges Nærværelse er dem, hvor inderlig de glæde dem over, naar det gaaer ham og hans Huus vel, og hvor dybt de sørge, naar det gaaer Kongen og hans Huus ey efter Altraae og Ønske. I Sandhed, en Belgierning, som ey fandt regnes for en af de mindste, som HErren har bevillet hans Salvede;

og en Betsignelse, for hvilken David nok har Aarsag til at synge HErrens Navn.

Saaledes har HErren da ved Salvessen affondret David fra, og ophøjet ham over alle andre Jøder, og derfor ved Salvessen vil sige saa meget: Ærer ham, lyder ham, hører ham, beskiermer ham, forsvare ham, belønner ham, skatter til ham, kort, antager ham i mit Sted, han skal igien giøre min Sierning, Æren, Prisen og Magten er HErrens; Apoc. 19. Men samme har han deelt med Regentere: Derfor er Kongerne betroet Sværdet, for at tvinge Undersaatterne til Lydighed, og Sceps teret, for at opmuntre og holde dem til Kiærlighed.

Dernæst vilde HErren giøre dem ved Salvessen bekvemme til at forestaae de dem anbetroede Embeder; Derved fik de ligesom nye Kræfter, Styrke, Lykke, Viisdom, Forstand, Naade og Betsignelse til at forestaae det.

Da Saul var salvet, og han efter Salvessen vendte sine Skuldre fra Samuel, da heder det: Gud omvendte Sauls Hierte til et andet Hierte, 1 Sam. 10, 9. og v. 6. siger Samuel til Saul, som nu var salvet: HErrens Aand skal komme hæftig over dig, og du skal prophetere med dem, og du skal omklistes til en anden Mand. Om David heder det 1 Sam. 16, 13. da Samuel havde taget Olie-Hornet og salvet ham midt iblant hans Brødre: Og HErrens Aand kom hæftig over David fra den samme Dag og fremdeles. Altsaa er det en afgjort Sag, at Salvessen i den Jødiske Kirke har været et Middel, som HErren brugte til at berede deres Hierte til Lydighed imod Gud, og Retfærdighed imod deres Undersaatter, Kiærlighed imod de Lydige, Hævn og Straf mod de Modtvillige, Hielp for de Fattige, Beskiærmelse for de Fortrængte, Barmhertighed mod de Nødlidende, Forsvar for Enker, og Forsorg for de Fadersløse.

løse. Al dem selv havde de en Blisdom til at føre deres Embede; Saul var tagen fra en Hestes-Tald, og David fra en Gaarestie, og begge bleve med et, uden at faae nogen Underviisning og Indsigt i Staatskonsten eller Regjerings-Maaden, satte til at være Konger over et slet og gienstridigt Folk, som Moses, der var opdragen i alle Egyptiske Videnskaber, og Josva, der i mange Aar havde seet og lært Moses Omgang og Regjerings-Maade, havde nok at bestille med at styre og holde under Tømme. Hvor skulde eller kunde da vel David og Saul, der manglede Moses Indsigt, og Josva lange Erfarenhed, uden Herrens særdeles Naade have faaet Blisdom, Kraft og Evne til at regiere dette uregierlige Folk?

Derfor var det, at han loed dem salve, førend de begyndte deres Embeder, og lad være, at de af Propheterne allene bleve salvede med Olie ved Bøn og Gudsaa kaldelse, bleve de dog ved den Salve meddeelte den Hellig Aand: Ef. 11, 2. Og Herrens Aand skal hvile paa ham, Blisdoms og Forstands Aand, Raads og Styrkes Aand, Kundskabs og Herrens Frygtes Aand. Saa længe derfor Herrens Aand hviler over Saul, førte han hans Regjering saaledes, at Gud og hans Undersaatter vare vel tilfreds dermed; Men da Guds Aand vigede fra ham, kom en ond Aand over ham, og fra den Tid af var aldrig nogen Gierning til Guds Behag eller til Tjeneste for Landet. 1 Sam. 16, 14. Derfor beder David, at han maa gaae efter Aandens Drift, som ham var tildeelt ved Salvessen, og føre hans Regjering ved Aandens Ledsaagelse: Psalm. 143, 10. Herre! lær mig at gjøre din Velbehagelighed; Thi du er min Gud, din Aand er god, lad ham føre mig i det jævne Land. Derimod, naar han i hans Regjerings Tid forsynder sig med Hoer og Mord, 2 Sam. 11. ved Hobmod, 2 Sam. 24. er det en nok, at han selv maa klynke og klage, at hans Been ere sonderstødte, Psalm. 51, 10. og 2 Sam. 24, 14. siger han: Jeg er saare angst, men hans Undersaatter maa end og straffes, og

betas

betale for Davids Synd, ved Pest og Lande-Plager, hvorved een Dag faldt i Israel 70000 Mand. 2 Sam. 24, 15.

Men hvad var Aarsagen til Davids Angst? Hvad var Aarsagen til Folkets Plage? Intet, uden at Gud og Folket havde bedrovet Aanden, bortjaget Aanden, og mistet Aandens Gave ved Synd og Uhygighed. Heraf seer man, hvor fornøden Herrens Aand er, i sær for Konger og Regentere. Uden den fandt al Olie intet hielp, uden den er al udbortes Salvelse forgiæves og frugtesløs, uden den har ingen Konge nogen sand Glæde i Gud, uden den har han en sand Samvittigheds Fred, ja, uden den har Undersaatterne ingen Sikkerhed og Tryghed, men idel Lande-Plager at vente. Det er derfor fornødent for en Regentere en allene at salves med Aanden, at annamme og modtage den, men end og at beholde, giemme og bevare den bestandig og altid.

Endelig skeede denne Salvelse for at pege paa Jesum, der baade skulde være Konge, Præst og Prophete i det Nye Testamente, og dertil salves med den Hellig Aand og Kraft. Act. 10, 38. Og des Aarsage var og er bekiendt baade i det Gamle og Nye Testamente under det Navn Messias eller Kristus, som betyder en Salvede. Dan. 9, 25. Luc. 2, 11. Altsaa vilde Gud, naar han loed nogen Konge, Præst eller Prophete salve iblant Joderne, sige saa meget til det Jødiske Folk og de tilstede værens de Israelliter: En Betsignelse har Herren beviist eder i Dag, da Herren har udseet, bekiendt, bered og salvet en Konge for eder, i eders Lande-merker; En Betsignelse, som er værd at glæde sig over, og synge Herrens Navn for; Men større Betsignelse, Naade og Glæde er det, at I have en større Fæst i Vente, da Herren vil salve en almindelig Konge, til almindelig Glæde for alle Folk, med Glædens Olie frem for hans Medbrodre. Psalm. 45, 8. En Konge, som en allene selv skal salves uden Naade,

G

de,

de, Joh. 3. 34. men end og vil salve enhver med Aanden til aandelige Konger, Præster og Propheter: 1 Petr. 2, 9. Men I ere en udvalgt Slægt, et Kongelig Præstedomme, et helligt Folk, et Folk til Eyendom, at I skal forkynde hans Døder, som kaldte eder fra Mørket til sit underlige Lys; Og 1 Joh. 2, 20. I have en Salvelse af den Hellig Aand, og viide alle Ting, v. 27. og den Salvelse, som I annammede af ham, bliver i eder, 2c. Eph. 1, 13. 14. Udi hvilken I og ere blevene, der I troede, beseglede med Forfættelsens den Hellig Aand, 2c.

Ved den Salvelse vil den forventende Kongernes Konge bevæbne eder til at stride imod eders aandelige Fiender, Eph. 6, 11-18. styrke eder i Striden, Colk. 1, 1. 11. give eder Seieren efter Striden, 1 Cor. 15, 57. lade eder triumphere efter Seieren, Apoc. 3, 5. og, at jeg skal indbesfatte alting fort, skal denne Konge ved hans Salvelse, naar han er bleven fuldkommet, blive alle dem, som ham adlyde, Aarsag til en ævig Saliggjorelse. Ebr. 5, 9.

I derfor, som bivaane i Dag med Glæde eders Jordiske Konges Salvings Act, glemmer ey den Himmelske og Aandelige Konge, som vil i Tidens Fylde deelagtiggjøre eder i hans Salvelse, og deele Gaver med eder. Psalm. 68, 19.

Tager imod denne Aandelige Konge; I Porter! opløfter eders Overdeele, ja opløstes I Verdens Dørre, at Herrens Konge maa komme derind. Psalm. 24, 7. 8. 9.

Lyder denne Konge, som er salvet til hans Kongerige, l. c. Psalm. 45, 8. og gjører hans Villie: v. 11, 12. Hør Dotter! og see til, og bøj dit Ore, og glem dit Folk, og din Faders Huus, saa skal Kongen faae Lyst til din Deylighed.

Været denne Konge; Thi han, han er din Herre, og du skal tilbede ham. Psalm. 45, 12.

Effter ham, og haver ham hiertelig kjær; Thi han er eders Styrefe, 2c. 2c. Psalm. 18, 2.

Besigner ham, og med Glæde raaber: Hosanna du Davids Son! Lovet være den, som kommer i Herrens Navn. Psalm. 118. v. 26.

Synger ham og hans Navn et ævigt Halleluja, saa bliver denne Salvings Fæst retskaffen og høytidelig helligholdet til Været og Glæde saa vel for eders Jordiske Konge, som nu i Dag er salvet, som og for eders Aandelige og Himmelske Konge, som i Fremtiden skal salves.

Alf dette, som nu er sagt, er det klart, at Salvelsen ey var allene en udvortes Hylding, hvorved Folket allene overdrog den Salvende Regieringen; Men end og tillige en guddommelig Hylding og Betsignelse, hvorefter ved Herren ey allene gav Folket tilkiende, at han havde antaget den salvede Person til hans Stadtholder og deres Dommere, men end og aabnede og forbiffede dem om, at han havde bered ham til Embedet, og nedlagt hos den Salvende saadant Pund, og skænket ham saa store Gaver, at han kunde føre Embedet, som det burte føres; Ja end og, at Gud ved slig Salvings Act vilde opmuntre Joderne til at tænke paa, og glæde dem i den Konge, hvis Rige aldrig faaer Ende, den Prophete, hvis Ræddom bliver ævindeligt: Himmel og Jord skal forgaae, men mine Ord skal ingenlunde forgaae. Matth. 24, 35. Den ypperste Præst, som haver et usorgængeligt Præstedomme, fordi han bliver til ævig Tid, Ebr. 7, 24. og derhos betænke den overvættets Naade og den uændelig Salighed, som den gandske Verdens Menneſker kunde formedelst Herrens Salvende JE, sum Christum, det Nye Testaments Konge, ypperste Præst og Prophete

Kand blive deelagtige i, hige, attraae, begiære og længes efter den samme, annamme den, glædes ved den, og til Døden beholde den.

Med denne Salvelse var David salvet trende Gange: Første Gang, da han ungefehr var 20 Aar gammel af Samuel i Bethlehem; 1 Sam. 10. Anden Gang i Hebron efter 8 a 10 Aars Forløb, da han blev antaget til at være Konge over Judæ og Benjamins Stamme; 2 Sam. 2. Og tredje Gang syv og et halv Aar derefter, da han antages af heele Israel til Konge over alle 12 Stammer.

Vel er det saa, at man kand med Foye ansee de tvende sidste Salvinger som Hyldinger af Folket, dog tvivler jeg ey paa, at jo samme vare og bleve gelyndet under Kongens Bonner og Folkets Forbonner, med Herrens bekræftende Naade til Regjeringens Førelse, og at denne Vone og de Kræfter, som vare ved første Salving meddeelte David, bleve paa nye bestyrkede. Den første Salving var som Ilden, der er kommen i Brand; De sidste vare som Binden, der optænder, opliver, udbreder og forøger Ilden. Den første Salving var som Vandet, der bærer Skibet; De sidste som Binden, der driver Skibet til god Anker-Grund, og ind i en god Havn. Alle tiende de til eet, nemlig: At gjøre David til en god Konge. Ved den første Salving annammer han Herrens Naade; Ved de sidste Salvinger bekræftes og forsikres han i og om Herrens Naade.

Andre bleve allene salvede til Konger; Men David blev salvet, og ved Salvessen fik Gaver til, nu som en Konge at udgive Love, ved Loven at regiere hans Undersaatter, ved Mildhed at belønne hans Undersaatter, ved Retfærdighed at straffe hans Undersaatter, saa at han gif immerfort (Eid efter anden) og blev stor, 2: alt større og større; Thi Herren Zebaoths Gud var med ham, og atter: David fornam, at Herren havde stadfæstet ham til Konge over Israel, og at han havde ophøyet hans Rige for hans Folks Israels Skyld. 2 Sam. 5, 10, 12, 20. David blev sal-

vet,

vet, og ved Salvessen fik Gaver til, som en Prophete, at lære Herrens Vey i Sandhed. Psalm. 34, 12.

Kommer I Børn! hører mig: Jeg vil lære eder Herrens Frygt, og Psalm. 66. v. 16. Kommer hid, hører til, saa vil jeg fortælle, alle I, som frygte Gud, hvad han haver gjort ved min Siæl.

David blev salvet, og ved Salvessen fik Gaver til, som en Præst, at indrette, forbedre og forflytte den Israeltiske Gudsdyrkelse, der ved hans Ankomst til Regjeringen var meget forfalden. 2 Sam. 6. 1 Chron. 13. og 18.

David blev salvet, og ved Salvessen fik Gaver til at være et Forbillede til Jesum; Men er der nogen under den gamle Pagt, saa vel før som efter Lovens Givelse, som har brugt disse Gaver, bliver det David; Enhver Gierning, som David forrettede, enhver Trængsel David maatte igiennemgaae, enhver Efterstræbelse David maatte udstaae, et hvert Trin David gif, enhver Lidelse David maatte bære, enhver Væere David blev ophøyet til, afbildede Jesum, hans Gierninger, hans Lidelser, hans Fornedrelse, hans Ophøvelse, med et Ord: Vilde man see Jesum i et Speyl, kunde man betragte David. Dette er Aarsagen til, at, naar David taler om sig selv i hans Psalmer, taler han tillige om Jesu, hvilket tydelig er at see saa vel hos Evangelisterne som i de Apostoliske Skrifter i det Nye Testamente, hvor ingen Bog af det Gamle Testamente jævnligere anføres til Beviis paa, at Jesus var den sande Messias, og David hans Forbillede, end just Psalmerne.

David blev salvet, men ey han allene; men end og alle hans Efterkommere til Konger i Jerusalem ævindeligen, saa at, om de havde modtaget Salvessen, og brugt den dermed følgende Gave, havde Davids heele Sæd og Afkom haft Gavn, Naade og Velsignelse af den David ved Salvessen meddeelte Naade; Thi Herren skal gjøre Miskundhed mod tus-

finde Led, mod dem, som elste ham, og mod dem, som holdt hans Bud. Erød. 20, 6. Er det da saaledes, som det vist er, fandt da David her i Ordene en uden Frygt kalde sig **HERRENS Salvede**, κατ' ἐξοχῆν: **HERRENS Salvede** frem for andre, hvilket var den anden store Begierning, som Herren havde beviist David, der i den Henseende gjorde det velforskyldte Løfte: Jeg vil synge **HERRENS** Navn.

Endelig er Davids Løfte velforskyldt; Thi Herren har beskyttet ham paa Thronen. Denne er den tredje særdeles Begierning, som Herren havde beviist David frem for andre, og derom hedder det i Teyten: Som beviser sin Konge store Saligheder. Ordet, som her forklares ved Saligheder, betyder i sin egentlige og særdeles Meening efter Grund-Teyten saa meget som Frelse, Befrielse, Rædning eller Udrivelse af en og anden Nød, Fare og Elendighed, som man en selv fandt hielp sig af. Betragte vi nu nøyere Davids Omstændigheder, saa finde vi tydelig, at David har været i mange Elendigheder, mange Farer og mange Trængsler; Men i dem alle ingen undtagen, fra den største til den mindste, erfarede han **HERRENS** kraftige Hielp og Beskyttelse. Det er des Marsage en uden Grund, at David en her taler om een Frelse, men Frelser, en om een Rædning, men Rædninger, en om een Befrielse, men Befrielser; Her i Teyten siger David: Som beviser sin Konge store Saligheder. I hvor tidt, vil David sige, jeg var i Nød og Fare, saa frelst dog Herren. David var i Fare, før han blev salvet og udkaaret til Sauls Efterkommere, nu med en Bjørn, og nu med en Løve; 1 Sam. 17, 34. Men Herren befriede ham fra Løvens Bold, og fra Bjørnens Bold. v. 37.

Fare var han i, da han gik imod Goliath, sædter ham, og derved indlegger en stor Sejer for Israel; Men David frelst sig en selv fra Faren, men hans Frelse er i Herren. 1 Sam. 17. v. 37.

I Fare var David ved Sauls Hof flere end een Gang. 1 Sam. 18, 11. 1 Sam. 19, 10.

I Fare var David i Kongelige Forretninger. 1 Sam. 18, 21, 27.

I Fare i hans eget Huus. 1 Sam. 19, 11, 27.

I Fare i Guds Gierninger og Gudsfrugtigheds Øvelser, just i Samling med Samuel og andre Propheter. 1 Sam. 19, 18, 24.

I Fare var David uden Riget ved Philisternes Konge Achis. 1 Sam. 21, 10, 15.

Siden var David andre Steder i Fare, v. gr. I Keila, som David dog havde frelst. 1 Sam. 23, 7, 13. I Orknerne Giph, 1 Sam. 23, 14, 28. item 1 Sam. 24, 1, 8. foruden mangfoldige andre Farer, som han, baade før han blev salvet, saa og efter han besteg Thronen, var indviklet udi; Og da han endelig efter mange Besværinger kom til Regieringen, havde og prøvede han en bedre Kaar: Sorg og Bedrøvelse følger ham allevegne.

Hans Børn bedrøve ham: Ammon og Thamar ved Horerie, 2 Sam. 13. Absolon ved et Broder-Mord, 2 Sam. 13. ved Uhydighed og Affald. 2 Sam. 15. Adonia ved Oprør imod hans Fader. 1 Reg. 1. Hans Undersaatter havde han ikke heller større Glæde af: Thi en Doeg anklager ham for Saul, 1 Sam. 22, 9. en Simei bander ham, 2 Sam. 16, 5, 8. en Nabal nægter ham al Kierlighed og den tilbørlige skyldige Pligt i at vise **HERRENS** Salvede den Hielp, som han var ham og hans Folk i deres betrængte Omstændigheder pligtig. 1 Sam. 25, 10, 11. Andre af hans Undersaatter gjøre Opstand imod ham: Nu falde de til Isoboseth og forskyde David deres retmæssige og af Herren salvede Konge, 2 Sam. 2; nu udvælge de Absolon, og vil forskyde David fra hans ret-

mæssige Regiering, 2 Sam. 15. nu falde de til Adonia, og derved søge at udelukke Salomon fra hans retmæssige Adkomst til Regieringen efter David, og derved til intet gjøre Herrens til Salomon givne Løfter, 1 Reg. 1. nu har han den Sorg, at hans Undersaatter, som han inderlig elskte, og var en Fader imod, ødelegges og udryddes ved Pest, hvorom allerede i det foregaaende er talet; Nu har han den Bedrøvelse, at Hunger og dyr Tid i 3 Aar i hans Regierings Tid truer at ødelegge hans Lande og Riger. 2 Sam. 21. Nu har han den Græmmelse at see hans Undersaatter falde for hans og deres Fienders Haand.

Kort at sige: Neppe er nogen Konge i Historierne at finde, som saaledes baade for saa og efter hans Regierings Tiltrædelse er prøvet og øvet i Kors og Gienvordighed, som David.

Lige saa lidet som vi finde Exempel paa hans Udvælgelse og Op-højelse til Konge, som var noget overordentlig, saa lidet finde vi og Exem-pel paa nogen Konge, der har lidt meere, og oftere været i Nød end Da-vid. Gud dannede ham ved Kors og Gienvordighed til at blive en god Konge; Siden søgte Gud ved samme Middel sc. Trængsel og Gienbor-dighed at holde ham til at være, forblive og opføre sig som en god Konge. Det var derfor med David ligesom med Palmetræet, der voxer allerbest under Byrden.

Disse opregnede og andre flere bedrøvelige Tilfælde faldt i Da-vids Lod; Men der var endnu et andet Onde, som meere trykte og træng-te ham: Han var fød af syndig Sæd, Psalm. 51, 7. hans Hierte var fiodeligt og forraskeligt, hans Bege slibrige, hans Gang tvivlsom, hans aandelige Fiender mange, store og mægtige, verre og farligere end Saul, Doeg, Simei eller nogen af deres Lige. Guds Lov fordomte ham, Guds Brede forfækkede ham, hans egen Samvittighed anklagede ham, Satan søgte at forblinde ham, hans Synder betyngde ham, &c. &c. Heraf og af

desli-

deslige aandelig Nød renser sig endnu større Frygt for de Farligheder, som i Fremtiden kand forestaae ham. Hans Jammer og Bedrøvelse var derfor stor, ja saa stor, at han Psalm. 18, 5-7. taler om sig selv saale-des: Dødens Reeb omspændte mig, og Belials Bække forfærdede mig, Helvedes Reeb omgave mig, Dødens Snarer forekom mig. Da jeg var i Angest, raabte jeg til Herren, ja jeg raabte til min Gud, og han hørde min Røst af sin Tempel; Og mit Raab for hans Ansigt kom for hans Øren.

Imidlertid opfører han sig i disse forrignfulde Omstændigheder saas-ledes, som Herrens Villie er: Han beder, han haaber, han troer, han lider, han er taalmodig, han eftergiver, han fordrager, han viser Lydighed mod hans Fiender, og har Medynk med dem, han gjør dem godt, som ham gjør ondt, han betaler Ondt med Godt; Naar ham gives Lejlighed til at hærne sig, bruger han den givne Lejlighed til at bevise hans Usty-lighed, naar ham undes Magt til at vise hans rejsfærdige Brede, har han dog ingen Villie dertil. Kort sagt: David ndmyger sig under hans Li-delser, Herren opløfter ham af en Nød efter den anden; David betrag-ter hans Almagt, og kiender hans Uformuenhed, men Herren aabenbarer ham hans Almagt; David er ringe, og bekiender sin Uværdighed, men Herren er stor, og viser hans Herlighed mod David deri: At han be-viser sin Konge store Saligheder, eller rettere oversat efter Grund-Texten: At han formeerer, forøger, storgjør, mangfoldiggjør Befrielserne for hans Konge.

Herren storgjør hans Befrielse i Henseende til Tallet; Thi jo oftere, hvorom i det foregaaende er talet, David var i Nød og Fare, jo tiere bliver han frelst, og des større bliver Tallet paa hans Befrielser.

Herren storgjør hans Befrielser i Henseende til deres Vigtighed;

H

Thi

Ehi jo større Noden og Faren var, jo større er Frelsen og Befrielsen. Aldrig omkom David under Korset, i hvor haard det end var, aldrig for-
gik han i Faren, i hvor stor den end var, aldrig forsmægtede han under
Byrden, i hvor tung den end og var; Altid blev han frelst, bestandig blev
han hjulpen: Naar han var som en Fugl i Fuglesængerens Snare, maatte
te Snaren bryde og sønderrives, og David undkomme. Psalm. 124, 2.
Naar han var som en Hind, der var forjaget om Morgenen, Ps. 22, 1. Skal ham
dog sendes Hielp af Helligdommen, og understøttes af Zion. Psalm. 20,
3. Naar han var som en Hjort, der blev jaget, var tørstig, og skreeg ef-
ter Vandstrømme, Psalm. 42. Skulde dog Guds Bæk, der er fuld af
Vand, Psalm. 65, 10. vederqvæge ham; Ehi han skal drikke af Bækken
paa Beyen, derfor skal han opløste Hovedet. Psalm. 110, 7. Saale-
des opførte David sig under Lidelsen, saadan Hielp fik David i Lidelsen;
Men naar Lidelsen er forbi, og Frelsen er ham vederfaret, glemmer han
ey heller at synge Herrens Navn for hans beviste Saligheder og Frelse;
Derfor tilstaaer og bekiender han Psalm. 121, 1. 2. Jeg opløfter mine
Øyne til Biergene, hvorfra mig skal komme Hielp, min Hielp kommer fra
Herren, som gjorde Himmelen og Jorden. Psalm. 124, 8. siger Da-
vid: Vor Hielp er i Herrens Navn, som gjorde Himmelen og Jorden.
Til Herrens Priis og til et Taknemmeligheds Tegn skrev han, da han
var frelst fra Goliath, den 9. og 10. Psalme; Da han var friet og frelst
fra Kong Achis, eller som han andre Steder kaldes, Abimelech, Psalm.
34. og 56. Da han var frelst af Sauls Haand i Moons Drk, skrev
han den 54. Psalme. Da han ved Joab havde stridit imod og overvun-
det de Mesopotamier, Syrierne og Edomiterne, skrev han den 60. Psal-
me, og endeligen da han var befriet ved Herren af alle hans Fienders
Haand, og af Sauls Haand, skrev og sang han den 18. Psalme, hvoraf
vores hellige oplæste Fertes Ord ere tagne, som derfor er des merkværdi-
gere, da den tvende Gange se. i Sam. 22. og nu igien i den 18. Psalme

er anført og igientaget; Alt jeg skal fortælle og med saa Ord indbesatte al-
ting, saa var her nok Marsag til baade i Henseende til Befrielsernes Mæng-
de, saa og i Henseende til deres Vittighed at synge Herrens Navn. Da-
vids Løfte er des Marsage, som sagt er, velforskyldt.

Til Slutning er Davids Løfte velforskyldt; Ehi

a.) Alt Gud har stadfæstet ham, og hans Sæd efter ham paa
Thronen, derom heder det her i Ordene: Som gjør Mistundhed i
mod sin Salvede, imod David, og imod hans Sæd ævindeligt.
Det Ord, som i vor Danske Bibel oversættes, Mistundhed, er uden
Tvivl et af de Ord, som behøver stor Eftertanke, naar det retteligt skal for-
klares. Snart bruges det i en god, snart i en ond Mening, snart bru-
ges det om Mennesker, snart tillegges det Gud, snart kaldes andre Ting
med det samme Navn, og selgelig samme Ord maa have flere end een Be-
merkelse. Betragter man nu kortelig nogle Steder, hvor samme Ord bru-
ges, finder man, at det altid er deri sig selv lig, at det giver den alleryder-
ste, allerhøveste og allerstørste Grad og Epidse tilkiende i det, der tales
om, eller det tillegges saaledes, for Exempel: Naar det bruges i en ond
Mening, bliver derved betegnet det allerverste eller afskyeligste og allerfor-
dommeligste, som er paa Jorden og under Himmelen. Prov. 14, 34.
tillegges det Synden, og oversættes ved en gruelig Ting, for at give til-
kiende, at intet er ureenere, verre, fordømmeligere end Synden er: Synd,
heder det, er en gruelig Ting iblant Folket. Den er Skyld i alt Fol-
kets og det menneskelige Rions Fordærvelse, Synden er det Onde, som
overgaaer alt andet Ondt, som medfører alt andet Ondt, og uden hvilket
intet andet Ondt havde faaet Indgang i Verden; Synden er des Marsa-
ge det Onde, som er stegen til den høveste Grad og Epidse. End yder-
meere, naar Gud vil betegne de allerfæmmeligste og Sodomitiske Laster

og Synder, bruger han samme Ord: Lev. 20, 17. En Mand, som tager sin Søster, heder det, sin Faders Dotter, eller sin Moders Dotter, og seer hendes Blusel, og hun, hun seer hans Blusel, det er en gruelig Ting, hvorved HErren vil tilkiendegive, at den Synd sc. Blodskam, hvorom HErren her taler, er iblant alle andre Synder den allergrueligste, allerstændigste og allerfæmmeligste.

Snart bruges det i bedre Mæning, og indbefatter de allerstørste og allerhelligste Troens Heltens allerhelligste Troes og Kiærligheds Gjerninger imod GUD, sig selv og deres Næste, v. gr. Om Ezechias 2 Chron. 32, 32. og Josias 2 Chron. 35, 26. heder det: Men de øvrige af deres Handeler og deres Miskundheder, ic. ic. Disse vare de største og gudsfrygtigste Konger af Davids Sæd, hvorfor ogsaa Josias faaer det Bidnesbyrd, som aldrig nogen anden: 2 Chron. 34, 2. Og Josias vandrede i Davids sin Faders Bæge, og vigede hverken til den højre eller venstre Side; Derfor, naar HErren her kalder deres Gjerninger Miskundheder, vil han derved tilkiendegive, at deres Handeler og Gdrætter vare af ham i JEsu saa høyt anseete, og ved den Hellig Aands Hielp saa fuldkommen forrettede, at han havde intet derpaa at udsætte; Men at han dermed var fornøjet og vel tilfreds. Selv samme Ord, som har saa mange Bemærkninger, bruges nu her om GUD: Som gjør Miskundhed imod sin Salvede, imod David, og imod hans Sæd ævindeligt. Hvorved jeg altsaa i Sammenligning med anførte Steder forstaaer saadanne Gjerninger, som GUD har i sær ophøjet sig ved: En Gjerning, som er meere betænkelig end nogen anden af GUDS Gjerninger, en Gjerning, som skinner bedre i Dønnene end nogen anden, en Gjerning, som, om den ey overgaaer andre GUDS Gjerninger i sig selv (thi alle ere de lige) dog har det Fortrin, at den kand forsøde andre Gjerninger, og betage endel af dem den Forskrækkelse, som Syndere maa føle ved at betragte dem, en Gjerning, som har det Fortrin, at den kand fornøye, berige og saliggjøre. Altsaa

saa en Gjerning, som har ingen Grændser, er den allerhøjest, glædeligste, sødeste og saligste iblant alle GUDS Gjerninger, hvilket nok uden Tvivl er Marsag til, at Ordet, som bruges i Grund-Texten, overalt i alle Oversættelser er forklaret ved Miskundhed, da HErren aldrig har gjort sig meere bekiendt ved nogen Gjerning, end som ved at vise Miskundhed, derfor figer David Psalm. 103. v. 11, 12, og 13. Thi saa høj, som Himmelen er over Jorden, er hans Miskundhed mægtig over dem, som hannem frygte, saa langt som Østen er fra Westen, loed han vore Overtrædelsers være langt fra os. Ligesom en Fader forbarmer sig over sine Børn, saa forbarmer HErren sig over dem, som ham frygte. Naar nu dette først er erindret, maa jeg tillegge, at dette Ord, naar det bruges om GUD, findes det snart eene og uden Sammenføyelse med andre, og betyder da ey allene GUDS Befrielse fra Fare, men og tillige GUDS Godhed i at tildeele det Gode; Snart findes det i Samling med det Ord Sandhed: Exod. 34, 6. HErren er langmodig af megen Miskundhed og Sandhed. Og Psalm. 25, 10. Alle HErrens Stier ere Miskundhed og Sandhed for dem, som bevare hans Pagt og hans Bidnesbyrd; Hvor der forstaaes ved Miskundhed alle de guddommelige Løfter og Forsættelser, som GUD i det Gamle Testamente gav det faldne menneskelige Kion om Oprensning ved JEsu Christum, og ved Sandhed Løfternes naadige Opfyldelse i det Nye Testamente.

Derfore, naar der Joh. 1. handles baade om Loven og Evangelium, baade om den gamle og nye Pagt, heder v. 17. Naaden, 1: Løfte om JEsu Ankomst i Kiødet eller det Gamle Testaments Evangelium, og Sandhed, 2: Løfternes Opfyldelse eller det Nye Testaments Evangelium er givet ved JEsu. Men naar Ordet samles med Salighed, eller Befrielse og Rædning af en og anden Nød, giver Ordet tilkiende alle legemlige, aandelige og ævige Betsignelsers og gode Tings uforstyldte Meddelelse. Som gjør Miskundhed imod sin Salvede, imod

David, og imod hans Sæd ævindeligt. Hvor stor denne Miskundhed er, hvor mange, hvor vigtige, hvor utallige slige Betsignelser og Naades Beviisninger, end og imod alle Mennesker, alle Stænder, alle Slægter, fand ingen Tunge udtale, og ingen Forstand fatte. Her ere Betsignelser af Afgrunden her neden under, Betsignelser af Himmelen her oven fra, Brysters og Livs Betsignelser, Betsignelser til de ævige Højes Grænder. Gen. 29, 25. 26. Betsignelser i det Legemlige og Tidelige, med Mad, Drikke, Klæder og andre Ting, hvorom vi bede i den fjerde Bøn: Giv os i Dag vort daglige Brod. Matth. 6, 11. Betsignelser i Henseende til det Aandelige: Ordet og Sacramenterne, den forekommende, arbejdende og iboende Naade, hvilke Ting Apostelen Paulus til de Eph. 1, 3. kalder al aandelig Betsignelse i de Himmelske gode Ting i Christo: Lovet være Gud og vor Herres Jesu Christi Fader, som velsignede os med al aandelig Betsignelse (hvorved forståes alt det Gode, som Herren ved hans Råd tilbyder, ved den Hellig Aands Oplysning og Igienfødelse meddeeler, og ved daglig Fornælse rodfæster, bekræfter og opholder) i de Himmelske gode Ting. (2: ved Saligheds Midlerne, Ordet og Sacramenterne) Saadanne Betsignelser kalder Apostelen Paulus 1 Cor. 2, 9. de Ting, som intet Øye har seet, og intet Øre har hørt, og ere ikke opkomne i noget Menneskes Hierte, som Gud har beredt dem, der ham elske. Betsignelser i det Ewige, som ere større og fuldkomnere, herligere og saligere, ævige og uforanderlige. Alle disse Betsignelser kaldes her Miskundhed, ey Miskundheder (da dog hans Betsignelser ere saa utallige baade i Henseende til Siæl og Legeme) for at vise, at de alle gives paa een og samme Naade, 2: uforfælsket, uden Fortieneste, af idel Naade og Barmhiertighed, fordi de komme alle fra een og samme Haand, og endelig fordi de alle tiene til eet og samme Brug, og ere givne i eet og samme Øyemerke: Rom. 2, 4. Foragter du hans Godheds og Naadmodigheds og Langmodigheds Rigdom, og veed du ikke, at Guds Godhed leder dig til Omvendelse. Denne Miskundhed eller alle disse Betsignelser har enhver

hver Troende Deel i, baade i det Gamle og Nye Testamente. David havde sin Part i dem: Men endnu havde Herren beviist ham frem for andre den Miskundhed, at han ey allene havde befæstet ham selv paa Thronen: Som gjør Miskundhed imod sin Salvede, imod David, og imod hans Sæd ævindeligen, ey imod David allene, men end og imod hans Sæd, ey Tiden allene, men ævindeligt og uden al Ende.

Stor er Herrens Miskundhed imod Menneskene, naar man tilfalder nogen Lykke og Betsignelse, eller bevises nogen Naade og Miskundhed, naar det gaaer os vel, fand sidde i Fred og Tryghed, i Velstand og Medgang, enhver under sit Figentræ, og have sin daglige Rødtørst og Underholding.

Større Miskundhed er det, naar Forældre fand see deres egne Børn i samme lykkelige Omstændigheder.

Allerstørste Miskundhed er det, naar de, for de skal gaae af Riids Gang, fand have samme Forvisning og Forsikring om deres Børne-Børn i tusinde Led. Alle disse Lykkeligheder havde David; Selv var han Guds Konge, Guds Salvede, beskiermet ved Herrens Saligheder paa Thronen, og ved Herrens Miskundhed stadfæstet paa Thronen. Ege Forjættelser vare hans Afkom i tusinde Led, under visse Vilkaar og Betingelser givne, hvorom vi i vores Indgangs Ord har videre talt. En stor og ubegribelig Miskundhed; Men endnu havde David en større i Tanke: Den Miskundhed skulde ey vare i Tiden allene, men end og ævindeligt. Hvad Glæde det har været for David, fand nok neppe begribes: Englenes Glæde, Verighedens Fryd, de Udvaldtes Herlighed, Helvedes Seyer-Herre, Himlens Regentere og al Ewigighedens Konge skal være, nu er, og i Ewighed skal blive af Davids Sæd og Afkom. Deri bestaaer de Troendes Længsel at være med Christo. Phill. 1, 23. Haab om at komme til ham for.

forføde deres Lidelser, Phill. 1, 21. 29. og hans Ansigtets Beskuelse fandt allene mætte dem, glæde dem, vederqvæge dem og saliggjøre dem i Ewig-hed. Naar David har da tænkt derpaa, ey allene paa hans, men end og paa alle Udvaldtes Herlighed under Jesu hans Søns ævige Regjering, har han nok Aarsag til at kalde det en Miskundhed, som har ingen Lige, og beføyet til at synge Herrens Navn.

Davids Løfte til GUD er des Aarsag i alle Henseende vel-forskyldt; Thi han har bevilst hans Konge store Saligheder, og har gjort, gjør, og vil gjøre Miskundhed imod hans Salvede, imod David, og imod hans Sæd ævindeligen.

Nu følger til Slutning, for vi forlade den første Part, kortelig at tale om, at

Davids Løfte er ufuldkommen.

Vi have i det foregaaende hørt, hvad Løfte David havde gjort: Han vil synge. Vi have og tillige hørt, hvorfor at dette Løfte var vel-forskyldt. Han vil synge, 2. afkiære, afhugge alt det, som fandt hindre ham i hans Andagt, og dog fandt han ey gjøre det ved egen Kraft, men ved Herrens Naade; Ey heller fandt han gjøre det fuldkommen og saaledes, som GUD kræver, uden al Synd, saaledes som Adam og Eva kunde, og som Troens Helte ville se. uden al Synd; Thi dersom vi sige, vi have ikke Synd, forføre vi os selv, og Sandheden er ikke i os. 1 Joh. 1. 8. Han vil synge 2. opløste hans Koft, ey allene til hans egen men end og til andres Opmuntring, da han dog ey fandt tale et Ord, uden ved Naadens og Bønnens Aand: Zach. 12, 10. Og jeg vil udøse over Davids Huus og over dem, som boe i Jerusaleem, Naadens og Bønnens Aand.

Han

Han vil synge ved Efterkommerne, da dog den største Part af hans Affom var som stumme Hunde, der ey fandt goe, mindre synge til andres Opmuntring, og allermindst til Herrens Behag. Herren hørte heller Ravnens Unger raabe, end dem bede og synge; Thi GUD hører ikke Syndere: Men dersom nogen er gudsfrygtig, og gjør hans Villie, den hører han. Og David siger selv: Psalm. 66. v. 18. Dersom jeg saa Uret i mit Hjerte, da hørte Herren mig ikke; Og Es. 1, 15. siger Herren: Ja, om I end meget bede, hører jeg dog ikke; Thi eders Hænder ere fulde af Blod.

Hvor ufuldkommen var da Davids Løfte i Henseende til dets Opfyldelse; Ja om end David havde holdt Løftet ved egne Kræfter, om han end og havde holdt det fuldkommen og uden mindste Mangel, om han end og havde holdt det bestandig, og hans Efterkommere efter hans Dod, hvad da? Var det da et fuldkommen Løfte? Maatte han ikke bekiende: Luc. 17, 10 Naar I have gjort alle Ting, som eder ere befalede, siger: Vi ere unyttige Tjenere; Thi vi gjorde det, som vi vare skyldige at gjøre. Jeg troer end og, og tør med Visshed sige, at Englene, som synge et ævigt Halleluja, bekiende deres Sangs Ufuldkommenhed; Thi er GUDS Kiærlighed end og saadan en Hemmelighed, som overgaaer al Kundskab, Eph. 3, 19. og al Forstand, Phill. 4. v. 7. selgelig ogsaa Englenes? Er GUDS Kiærlighed en Hemmelighed, som Englene begiære at indsee? 1 Petr. 1, 12. Hvor fandt da Englene fuldkommen tale, fuldkommen synge om det, som de ey fuldkommen forstaae? Tungen er jo Forstandens Folk; Derfor, hvor Forstanden standser, der maa Tungen tie; Det En ey forstaaer tilgavns, fandt han ey heller fuldkommen med hans Tale og Sang tilkiendegive. Davids Løfte var des Aarsage ufuldkommen, og større Ufuldkommenhed finde vi deri, naar vi betragte de store Betsignelser, hvorfor David vil synge.

I

Læg

Jeg Davids Løfte paa Beyfskaale med Guds Løfter, Davids Sang paa Beyfskaale med Herrens Begjæringer, hvilket er da det vigtigste af begge? Gud lover

- a.) At Gud vil udvælge ham til Konge.
- b.) At Gud vil salve ham til Konge.
- c.) At Gud vil beskierme ham paa Thronen.
- d.) At Gud endelig vil stadfæste ham og hans Sæd efter ham paa Thronen.

Løftet er uryggeslig, og bliver usoranderlig til ævig Tid til Davids Glæde; David derimod lover at synge: give Herren Ord, som høres allene, og hvis Lyd strax forsvinder, i Steden for Begjæringer, som vedvare til ævig Tid. Dommer nu mine Elskelige! Er her vel nogen Betaling, Bederlag eller Giengjæld for Herrens Gode? Er da Davids Løfte fuldkommen? Nej, nej, vidt fejlet; Med Blusærdighed gjør derfor David slike Løfter, og med den allerinderligste Undseelse og Erbødighed yder og betaler han dem; Thi han veed nok, at der findes Ufuldkommenhed saavel i Løftet i sig selv, som i Løftets tilbørlige og hellige Opfyldelse. David siger des Aarsage saa betænkelig: Psalm. 130. v. 3. Herre! dersom du vil tage vare NB. paa Misgjæringer: egentlig efter Ordet i Hoved-Texten det samme, som Johannes 1 Joh. 3. v. 4. kalder ἀνομία eller alt, som gaaer fra Reglen, er ey Snorret, viger fra Loben, og ey er saa fuldkommen, som det burde at være, eller Herren kræver, fort at sige: Ey allene Overtrædelser, Misgjæringer, aabenbare grove Synder, Hykkerie og et uombøndt Hjerte hos de Ugudelige, men end og de allermindeste, allerringeste, allermindest fiendte og ubitterlig uvidende og skjulte Ufuldkommenheder hos de Troende. Dersom, siger Psalmisten, du tager vare derpaa, hvo kand da bestaae, 2: hvo kand da holde og opfyldes deres Løfter saaledes, at de af Gud kand blive antagne og agtede for gjeldige? Ligeledes bekiender David samme Ufuldkommenhed i hans allerhel-

helligste og andægtigste Giæringer, som han i det foregaaende har talet om: Psalm. 142, 2. Ingen, som lever, kand være retfærdig for dig, 2: hvo kand betale dig deres Gjæld, opfylde deres Løfter og efterkomme deres Pligter? Ingen, vil David sige, end og den Allershelligste. Saaledes er nu Davids Løfte, naar man betragter det saa vidt, som der er givet af David, saa vidt, som det holdes af David, saa vidt, som det holdes af Davids Efterkommere indtil Jesu Ankomst i Riødet. Ufuldkommen har Patriarchernes, Propheternes, Kongernes, Præsternes og alle sande Israels Løfter været i den gamle Pagt; Og i den nye Pagt har det ey været anderledes, hvilket og Paulus vidtlostig viser Rom. 7. Imidlertid er det dog Davids og alle Troendes Glæde, at hans og deres Sang og Løfter blive antagne af Herren som fuldkomne; Thi Gud Fader anseer ey Davids Sang som hans egen, men som en Virkning af den Hellig Aand, der gjør, at David vil og kand synge, og den Ufuldkommenhed og Mangel, som findes hos David ved at udføre hans Sang, fuldkommes og opfyldes ved Jesum, af hvis Gjælde vi have faaet Naade for Naade, 2: dobbelt Naade, baade Naade til at synge, saa og Naade til at synge fuldkomment. Joh. 1. v. 16. Og saaledes er Davids Løfte, som i sig selv og i alle Henseender er ufuldkommen, fuldkommen nok i Jesu og ved den Hellig Aands Kraft. David veed nok, at Herren hører hans Sang, og at den er Herren behagelig. Cant. 2, 14. Han veed nok, at Herren vil ihukomme den, aldrig glemme den, men af Naade i Tid og Evighed belønne den. Jeg vil synge, siger David, 2: midt i hans Ufuldkommenhed og just under hans Skrøbeligheder være glad og vel tilmode; Thi Guds Kraft fuldkommes i hans Skrøbelighed. 2 Cor. 12, v. 9. Det er da nu i Herrens Navn:

Davids velforskyldte men ufuldkomne Løfte til Gud om Taknemmelighed for hans og hans Sæds Lyksalighed, hvilket var det første, vi i Textens Anledning lovede at forestille.

Vi begive os derfor til den anden Part af vor Text, og deri med Guds Hielp saa kort, som mueligt er, agte at vise, at

II. Davids velforskyldte men ufuldkomne Løfte til Gud om Taknemmelighed for hans og hans Sæds Lyksalighed er lærerlig, og bør efterfølges.

I Almindelighed er den Hellige Skrift lærerlig, derfor, naar Apostelen Paulus taler om dens Oprindelse og Egenheder, siger han: Den gandske Skrift er indblest af Gud, og nyttig til Lærdom, 2 Tim. 3, 16. og i Særdeleshed er et hvert Ord, et hvert Exempel, som deri anføres, enten paa Ondt eller Godt iligemaade lærerlig og fuld af Lærdom, og til den Ende og i dette Nyemærke anført, at det enten kand afbilde Synden i sin Hæslighed og Afstyelighed, eller forestille Troen og Troens Dyder i sin Glands og Herlighed, og saaledes opmuntre Menneskene, som læse eller høre det, at sige det første og attraae de sidste.

Saaledes, naar Apostelen Paulus anfører Israels Børns ubillige og utilladelige Opførsel i Orken imod Gud og Mosen, samt den paa følgende Straf, tillegger han strax 1 Cor. 10, 11. Men alle disse Ting skeede dem som Forbilleder; Men det er skrevet os til Advarsel, paa hvilke Verdens sidste Tider ere komne.

Deut. 25, 4. gav Gud en Lov, hvorledes Everen skulde omgaaes med deres umælende Creature i Henseende til deres Føde og Pleye: Samme Lov anfører Apostelen Paulus 1 Cor. 9, 9. og derefter v. 10. siger han: Det er skrevet for vor Skyld. Naar Apostelen Paulus taler om Retfærdigheden i Christo, og hvorledes Abraham blev deri deelagtiggjort sc. ved Troen, tillegger han: Rom. 4. 23, 24. Men det er ikke skrevet for hans Skyld allene, at den er ham tilregnet; Men end og for vores Skyld, hvilke den skal tilregnes, i det vi troe paa den, der opreyste Jesum fra de

Død. Saaledes er det med et hvert Sprog i den Hellige Skrift, og des Aarsage siger jeg her, at Davids Løfte i vor Text er lærerlig, og bør at efterfølges. Saaledes har vor Allernaadigste Konge betient sig deraf, og saaledes vil han, at hans Undersaatter i begge Riger og tilhørende Provincer skal bruge samme i Dag og hver Dag. Vor Allernaadigste Konge har David til et Mynster og Exempel: Hans Undersaatter have baade David og Davids Lige vor Allernaadigste Konge til Læremestere.

Kongen har lært af Davids Løfte: Hans Undersaatter skal lære af Kongen; Begge lære de dog eet og det samme. Kongen har der af lært at fiende Guds Velgierninger imod ham og hans Forsædre, og derhos tillige at synge HERRENS Navn. Det kommer mig for, at vor Allernaadigste isige regierende Konge selv gjør i Dag en Sammentiligning mellem David, der var Stamsfader til de følgende 19 Souveraine Konger i Jodeland og Salig og Høyløblig Ihukommelse Kong Fridrich den Tredie, der er en Stamsfader til de følgende Souveraine Konger af den allerhøystpriseligste Oldenborgiske Stamme i Danmark og tilhørende Lande, og vil tillige, at hans Undersaatter i Textens Anledning og denne Dags Helligholdelse skal betænke den samme. Texten siger: Jeg vil synge = David og hans Sæd ævindeligt. I det foregaaende er viist, at Gud udvalgte

David til hans Konge gandske usformodentlig, da han tænkte mindst derpaa: Thi baade var her en Kongelig Prins den Tid af en anden Stamme, og desuden havde han syv ældre Brødre, som efter menneskelig Tylke burde at have Fortrinet.

Kong Fridrich den Tredie Salig og Høyløblig Ihukommelse var vel en Kongelig Prins, men dog havde han en noget Haab om at

at erlange den Danske Crone; Thi han var den anden af Christiani 4. Sønner; Han havde en ældre Broder, som allerede forhen af de Danske Stænder var hyllet til hans Hr. Faders Efterkommere i Regieringen, ja end og tillige selv ofte i hans Hr. Faders Graværelse havde paataget sig Regieringen, og des Aarsage allerede bar Navn af Christianus 5. Det saae altsaa ey ud til, at den yngre Prins, Prins Friderich nogen Tid skulde bestige den Danske Throne; Men da det behagede Herren ved Døden at bortkalde hans ældre Broder Prins Christian, og kort derefter hans store Hr. Fader, aabnede Herren usformodentlig en Afgang, for ham til den Kongelige Regiering.

David havde stor Viderværdighed, for han erlangede den Crone, som Herren havde givet ham. 38 a 10 Aar maatte han vente derpaa.

Kong Friderich den Tredie Salig og Høyløblig JhuKommelse fandt i Danmark ey ringere Forhindringer; Thi da han ey blev hyllet for hans Hr. Faders dødelige Afgang, havde han store Vanskeligheder at igiennemgaae, for han af Rigets Stænder blev antagen til Konge, i hvilken Henseende han til et Taknemmeligheds og Erindrings Tegn om Herrens Naade, hvorved han overvandt de foresaldene Forhindringer, loed slaae og præge den bekiendte firekantede Penge, TANDEM kaldet, 3. Endelig omsider efter lang Tids Forløb, efter mange Vanskeligheder kom det Blomster (som paa Vrægen sees i en Urtepotte) til Bært og i fuld Grøde; Eller med andre Ord: Endelig og efter mange Indvendinger fik Herren hans Villie frem, og den ophøyet paa Thronen, som Herren der til havde udvalgt.

David kalder sig i vor Text Herrens Salvede.

Kong Friderich den Tredie Salig og Høyløblig JhuKommelse

melse ligesaa, hvorfor alle hans Kongelige Befalinger begynde: Af Guds Naade Konge, ic.

David blev salvet Treende Gange.

Kong Friderich den Tredie ligesaa; Thi da Herren behagede at udkaare hans ældre Broder Prins Christian til den Himmelske Crone, gav Herren ved hans dødelige Afgang tilkiende, at han havde udvalgt, udkaaret, antaget og salvet Prins Friderich til hans Stadtholder og hans Hr. Faders Successor og Efterkommere i Danmark og Norge og tilhørende Provincer, saa at Prins Christians Døds Dag var at ansee som Prins Friderichs første Salvings Dag og Hyltings Fest. Anden Gang blev han salvet eller hyllet, ligesom David af Joderne og Benjamiterne efter Sauls Død, da han blev udvalgt ved samtlige Rigets Stænders Samtykke til Konge 1648. og endelig tredie Gang tolv Aar derefter No. 1660. fr. i Dag for 100 Aar siden erklæres han med samtlige Rigets Stænders Endragtighed af alle Undersaatter til at være en Rensvolds Herre og Arve-Konge.

David blev salvet og tillige med ham alle hans Efterkommere til som Konger at besidde og beklæde den Jodiske Throne.

Kong Friderich den Tredie Salig og Høyløblig JhuKommelse bliver iligemaade for 100 Aar siden antaget, ey allene til at være en Souverain Arve-Konge, men hans Sæd og Afkom saavel paa Sværd Siden som paa Spinde Siden, udvælges til samme Arve-Ret og Rensvolds Magt, saa længe denne allerhøystpriseligste Oldenborgiske Stamme vedvarer. Giv Gud! til Verdens Ende!

David var yngste og otende af Isai Børn; Alle bleve de fremkaldede for Samuel, da han var kommen til Bethlehem for at salve den af Isai

Isai Sonner, som HErren gav tilkiende: David var den yngste, og ey med hans andre Brødre var tilstede, da han var i hans Faders Forretninger.

De syv første og ældste gik alle forbi Samuels Ansigt, og ingen af dem blev antagen; Men da David den otende kommer, bliver han af HErren ved Samuel salvet til Konge.

Kong Fridrich den Tredie Salig og Høyløblig Ihukommelse var af den Oldenborgiske Stamme den Otende fra Grev Theodorico den lyffelige af Oldenborg, iblant de Danske Konger. Hans syv store Forfædre, Salige og Høyløblig Ihukommelser Kongerne i Danmark, Christian den Første, Johannes, Christian den Anden, Fridrich den Første, Christian den Tredie, Fridrich den Anden og Christian den Fierde, Syv i Tallet, gik det ligesom Davids ældre Brødre: De gik forbi, og aldrig bleve udkaarne til Rensvolds Konger og Herrer; Men da den Otende i Linien, Kong Fridrich den Tredie Salig og Høyløblig Ihukommelse kom frem, var det først, HErren vilde salve, da var det først, at HErren vilde antage Rensvolds Konger, og give deres Familier Arve-Rettighed.

David var vlist store Saligheder, og derved bekræftet paa hans Throne.

Kong Fridrich den Tredie saae ey ringere Prover paa HErrens Naade i at beskierme ham. Aldrig var der nogen Konge i det Gamle Testamente, som havde større Besøerligheder, og igiennemgik større Beskymringer end David, ey heller var der nogen, der sandt større og ideligere Prover paa HErrens Beskiermelse og Naade, end David.

Kong Fridrich den Tredie Salig og Høyløblig Ihukommelse var just den af alle Konger i Danmark, som HErren frem for alle andre

andre har tilsendt Kors og Gienbordighed; Men han var og tillige den, som fandt og erfarede de største Prover paa HErrens Beskiermelse. Ingen Konge har det i Danmark i Henseende til de allervigtigste og fordeelsagtigste Svogerstaber, Alliancer og alle 3 Rigers, Danmark, Norges og Sverrigs samtlige Forbindelser seet bedre ud for, end Salig og Høyløblig Ihukommelse Kong Christian den Anden, og dog gik det ey nogen Konge meere uhædlig. Derimod var der ey nogen, der var saa høyt opbunden ved Haandsæstning, eller det i andre Henseender saae ynkeligere ud for, og dog havde større Saligheder og Rædninger af alle Slags Nød, end Salig og Høyløblig Ihukommelse Kong Fridrich den Tredie. Et Beviis paa, at al menneskelig Magt, Vælde og Styrke gielder ey; Men HErrens Haand er den allene, som kand hielpe, og at han allene vil have Vren.

David maatte lide mange store og forkræffelige Esterstræbelses af Saul.

Kong Fridrich den Tredie Salig og Høyløblig Ihukommelse havde en Fiende, der var verre, større og farligere end Saul. Det er enhver bekiendt, og aarligen den 11. Febr. igientages, hvorledes Kong Carl Gustav holdte Huus i Danmark fra den 1. Junii 1657. da Krigen blev erklæret, til den 26. Febr. 1658. da den Roskildske Fred blev stiftet, som dog strax igien uden al givne Marsag blev af Kong Carl Gustav til heele Verdens Forundring, og mod alles Formodning brudt og ophævet ved de nye Fiendskigheder, som han paa nye pludselig begyndte imod Danmark. Hvorledes hønbemeldte Svenske Konge siden toeg affted med at skænde og brænde, ødelegge og forstyrre, pine og udsue alle de Kongelige Lande og Riger, hvor ilde han tilredde den Kongelige Residence-Stad Kiøbenhavn, og hvor inderlig han ønskede ey Rigets og Undersaatternes Ode-

leggelse allene, men end og Salig og Høyløvlig Ihukommelse Kong Friderich den Tredies og det heele Høy-Kongelige Huusets Undergang, er ey at beskrive. Saul efterstræbte David ey yderligere, end Kong Carl Gustav efterstræbte Kong Friderich den Tredie. Hvor mange Farer, Elendigheder, og Bekymringer denne aarbaagne, usforsagte og gudsfrygtige Konge maatte igiennemgaae og udstaae, er meere, end nogen Kand troe eller tænke; Thi selv opagtede Kongen alting, snart stridde han og underkastede sig samme Uleyligheder og Farligheder, som en gemeen Soldat, snart opfordte han sig som en fornustig og mandig General, ingen Fare skuede han, hans Liv vovede han, Tapperhed viiste han; Thi paa de farligste Steder fandtes Kongen, naar han allene ved Herrens Hielp kunde rædde Landet fra Sauls og alle andre hans Fienders Haand, jeg meener, fra Carl Gustavs og hans Anhængeres Haand, vilde han gierne og villig opoffre sig selv og hans dyrebare Liv til Fædrenelandets og Undersaatternes Tjeneste.

I saadan Beskaffenhed blev Kongen indtil Carl Gustavs Dødsfald og den derpaa følgende Kiøbenhavniske Fred 1660. hvorved Kongen igien, ligesom David ved Sauls Død, kom til en vorlig Besiddelse af den Danske Throne.

David havde desuden flere Fiender: En Doeg anklager ham for Saul, og ophidser Saul imod ham.

Kong Friderich den Tredie maatte lide meget af Corfig Ulfeld, der opholdt sig ved det Svenske Hof, baade i Dronning Christines Tid, saavelsom siden under Carl Gustavs Regjering. Hvad Ondt han gjorde imod hans egen Konge, og hvor megen Ulykke han stiftede imod hans Fædreneland, lærde den foromtalte Krig; Thi saa vidt man af Historierne kand see og slutte sig til, var han ey allene Marsag til bemeldte Krig,

Krig, men end og uden Tvivl har af et usonsomt Had til Kongen, og en uovervindelig Ergjerrighed søgt at bevæge Carl Gustav til, at den for de Svenske sluttede fordeelagtige Roskildeke Fred blev brudt og ophævet.

David havde den Skiebne, at Nabal nægter hans billige Forbring og Begjæring, angaaende nogle Foder-Bahre til hans og hans Soldates Rødtørst og Underholding.

Kong Friderich den Tredie Salig og Høyløvlig Ihukommelse fandt flere end Een i Danmark, som havde Nabals Sind og Hiertelag; Thi da Krigen No. 1660. havde Ende, loed han en Rigsdag fastsætte, som skulde holdes i Kiøbenhavn allene i den Henseende, at han med Rigtets Etænder vilde overlegge de beste Midler, hvorved Kongen og Cronen kunde komme ud af den Gield, som i denne kostbare Krig var paadraget, item, hvorfra man skulde faae Penge til at besolde Soldaterne med, der havde tient i Krigen, og endnu stode under Gævar uafstakkede, allene af Mangel paa Penge: Men hvor saa vare der, som i disse betrængte og betrykte Omstændigheder der ville række Kongen Haanden. De fleste havde Nabals Sind, og gav Nabals Giensvar: 1 Sam. 25, 11. Skulde jeg tage mit Brod og mit Vand, og mit slagtede Fæ, som jeg haver slagtet til dem, som klippe for mig, og give de Mænd, som jeg ikke veed, hvorfra de ere. Ja det gif saa vidt, at man end og nægtede Kongen at betiene sig tilbørlig af hans og Cronens Godser og Indkomme til Gieldens Afbetaling.

David havde den Bedrøvelse at bandes og udsældes af Simei, en af hans egne Undersaatter.

Kong Friderich den Tredie Salig og Høyløvlig Ihukommelse var ey heller fri for slige Gienvordigheder; Kai Lyffkes ublue Skrivemaade imod Kongen og det gandske Kongelige Høye-Huus var, om ey

verre, dog lige saa ond som Simej Skields Ord, Steen og Forhaanesser, hvorom jeg ey vil melde meere, da det er en Skændsel for Danmark at have havt saadanne troeløse og udædiffe Undersaatter og Indvaanere, der ey skønde vor Danske David, Salig og Høyløblig Zhukommelse Kong Fridrich den Tredie fra deres Vedder og Forgift, fra deres Valde og uforkyldte Bitterhed.

David havde den Ulykke, at han maatte for Sauls Ansigt flygte fra hans egen Stad og Gode-Bye, hans Eyendom, som ham med Rette tilhørte.

Kong Fridrich den Tredie Salig og Høyløblig Zhukommelse maatte end og, for han blev Konge i Danmark, flygte fra hans egen Eyendom, jeg meener Bispedømmet Berden og Bremen, og siden ved Freden aldeles miste det.

David opførde sig i alle disse paakommende Lidelser taalmodig, Kierlig og naarvaagen. Han sparede Saul og hans øvrige Fiender, naar han dog havde Lejlighed at hæve sig.

Kong Fridrich den Tredie Salig og Høyløblig Zhukommelse lønnede ogsaa altid Ondt med Godt. Hvor kierlig var han ey mod Carl Gustav, da han strax efter den Roskildske Fred beværte ham i tre Dage paa Fridrichsborg Slot. Forst Ulfeld tog han til Naade; De Stænder, som havde Nabals Sind, og vilste Nabals Gierninger imod ham og Regjeringen, eftergav han deres Forseelser, og naar endelig Kai Lykke skal tiltales for hans begangne Forseelse imod Kongens Høyhed, overses han ey pludselig; Men alting bliver forhort, og lovlig af Rette paadomt til hans velfortiente Straf.

David blev altid stet belønnet for hans vilste Kierlighed; Thi naar Saul er sparet fra Davids Haand, og maa bekiende Davids Ulykkelighed, varer det ey længe, førend han paa nye forfølger David.

Kong

Kong Fridrich den Tredie Salig og Høyløblig Zhukommelse har aldrig saa snart taget Afsked med Carl Gustav paa Fridrichsborg Slot, hvor han i tre Dage med al Høflighed blev beværtet, førend han strax begyndte nye Fiendskaber. Ulfeld blev uden Fortieneste ved Kong Fridrich den Tredies Mildhed allene tagen til Naade; Men hvor stet han belønnede Kongen, da han derefter reyste til Holland, vise de følgende Tiders Historier og Ulfelds Endeligt.

David erfarede Herrens kraftige Hielp og Bistand, Frelse og Beskermelse i alle Tilfælde.

Kong Fridrich den Tredie Salig og Høyløblig Zhukommelse fandt samme Frelse: Fienders Magt og Vælde, deres List og Underfundighed, deres Vergierighed og Hofmod havde ingen Grændser, kunde ey dæmpes og ey afbærges ved egen Hielp, dersom Herren ey havde været Kongens og Landets Børn, Forsvar og Beskermere. Kongen skionede og paa Herrens Naade, og til den Ende loed Kongen staae den betænkkelige og priselige Medaille Ebenezer kaldet, hverpaa forestilles en Haand, som griber efter den Danske Krone, der hænger i Luften: Men en anden Haand kommer fra Himmelen med et draget Sværd, der afhugger og afskærer den første, saa at Kronen blev urørt og i god Behold. Ved dette Sind-Villede vilde Kong Fridrich den Tredie Salig og Høyløblig Zhukommelse tildeels vise og tilkiendegive den Fare, Kronen stod i for Carl Gustav, og at den ey ved nogen menneskelig Hielp og Magt kunde frelses, tildeels den kraftige Hielp, som kom heroven fra, der ligesom med eet Hug kunde afhugge Fiendens Haand, betage ham hans Styrke, forkleine hans Mod, og sætte ham i den Tilstand, at han ey kunde øve videre Fiendskaber imod Kongen og Landet.

David blev besættet paa Thronen tilligemed hans Sød.

Kong Fridrich den Tredie havde samme Betsignelse. Hvad

K 3

Mt

Miskundhed gjorde en HErren ved den sidste Rigsdag, som begyndte den 8. Septembr. 1660. allene i det Dyemerke, som i det foregaaende er omtalt; Men endtes til heele Verdens Forundring, til hver ærlig Undersaats Glæde, til deres Børn og Berne-Børns allerstørste og høyeste Lykksalighed den 16. October 1660. paa den Maade, at Danmark, Norge og tilhørende Provincer uden Blods Udgydelse, uden Evang, uden Trusel og uden al voldsom Omgang fik en Kenevolds Herre og Konge, i Steden for mange smaa Konger, der ligesom havde deelt Regjeringen imellem dem, og den nye Kenevolds Herre og Konge velsignet med Undersaatter og Underdanere i hans Lande og Riger, i Steden for mange Med-Regenter, der forhen havde gjort ham hans Kongelige Magt og Myndighed indskrænket.

Ved denne HErrens Miskundhed blev Danmark omfået, og fik en nye men deylig Skikkelse: Den fik nu eet Hoved og mange Lemmer i Steden for den forhen havde mange Hoveder og saa eller ingen Lemmer til Hovedets Tjeneste. Til en taknemmelig Erindring og en ævig eller bestandig Ihukommelse for Esterkommerne imod HErren, lader Kong Friderich den Tredie Salig og Høylovlig Ihukommelse den tredie Medaille slaae og præge med denne Overskrift:

Deres Sæd, som frøgte HErren, skal blive mægtig paa Jorden.

Abraham, Josva og flere i det Gamle Testamente af de troende Fædre oprettede i deres Tid adskillige Tegn, der skulde være Vidnesbyrd om HErrens Miskundhed, Naade og Barmhiertighed imod dem og deres Familier, derfor at deres Esterkommerne aldrig maatte glemme dem, men altid ihukomme de Belgierninger, HErren havde beviist deres Forsædre. Jeg vil ey her anføre flere Beviser derpaa end allene Josv. 4. Cap. 6. og 7. v. I samme Henseende er det, at Salig og Høylovlig Ihukommelse
Kong

Kong Friderich den Tredie har i sin Tid ladet slaae og præge de 3de ommeldte Medailler, at de kunde være til en Ihukommelse for Danmarks Indvaanere ævindeligt om HErrens uforanderlige, uforkyldte og store Naade imod vore Fædre, ligesom hine Steene, hvilke Josva loed oprette Josv. 4, 7. til en Ihukommelse for Israels Børn, skulde være dem bestandig og altid til en Erindring om deres Indgang til Canaan og paafølgende Lykksalighed.

David blev stor just ved Trængsel og Sienvordighed.

Kong Friderich den Tredie Salig og Høylovlig Ihukommelse ligeledes; Thi just Carl Gustavs Regiere-Syge, Corfis Ufæls Hosmod og Ure-Syge, visse Stænders uanstændige Uvillighed imod Kongen og Regjeringen, brugte HErren som et Middel til at ophøye Kongen og det gandske Kongelige Huus til Kenevolds Magt og Ure-Rettighed, til den Glands, Ure, Værdighed og Høyhed, som neppe nogen Konge i Europa fandt rose sig af.

David havde det Fortrin for Kong Friderich den Tredie, at han skulde være en Stamfader til al Verdens Frelser.

Kong Friderich den Tredie Salig og Høylovlig Ihukommelse havde derimod den Glæde at kunde kalde Davids HErre og Davids Son en Broder; Thi baade den, som helliggjor, og de, som helliggjøres, ere alle af Een, for hvilken Sag han skammer sig ikke at kalde dem Brodre. Ebr. 2, 11. Kong Friderich den Tredie havde desuden den Glæde tilfælles med David, at han lige saa vel var deelagtig i den Frelse, som Davids HErre og Son skulde tilvejebringe, og de Herligheder, som han skulde uddeele i Tid og i Evighed, som David, Jesu Stamfader. I disse Saligheder vare de hinanden lige, og der var i den Henseende ingen Forskiel paa dem.

David havde i hans levende Live Hierte-Sorg af hans Born og Afkom. Snart bedrovede de ham ved Horerie, snart ved Affald og Ulydighed, som i det foregaaende allerede er vlist.

Kong Friderich den Tredie Salig og Høyløblig Ihukommelse havde derimod aldrig i levende Live nogen Sorg af hans Born og Afkom, ey heller skal hans Afte skammes ved hans Efterkommere i hans Grav; Thi af de følgende Konger og Monarcher i Danmark har den Ene været bedre end den anden, den Ene onskeligere end den anden, den Ene større end den anden, og dog alle, den ene med den anden, de allerbeste, alleronskeligste og allerstørste Konger i Verden. Naar Verden fandt vise bedre, onskeligere og større Konger og Kenevolds Herrer end Danmark, Norge og tilhørende Provincer har havt, og endnu har i vor Allermildeste og Allerefteligste Konge, Kong Friderich den Femte, har jeg talet Usandhed; Men betragter man deres Naade, som er uovervindelig, og deres øvrige Dyder, der ere utallige, finder og erfarer enhver nok, at jeg ey tager feyl, naar jeg kalder Kong Friderich den Tredie og de efterfølgende Monarcher de allerbeste, de alleronskeligste og allerstørste Konger i Verden.

Heraf see vi, at

Kong Friderich den Tredie Salig og Høyløblig Ihukommelse har tildeels havt lige Betsignelser med David, tildeels end og større, saa at man med Gøye virkelig fandt kalde ham den Danske David; Lige og endnu større Betsignelser har de følgende Monarcher og Kenevolds Herrer havt, sc. Christian den Femte, Friderich den Fierde og Christian den Siette, og lige ja større Betsignelser har vor Allernaadigste Konge og Herre, Kong Friderich den Femte havt. Hvor mange Farer de end og have igiennemgaaet, hvor mange Viderværdigheder de have udstaaet, hvor store Trængsler de have prøvet nu med Krig, Pest, Ildes-

Ildbrand, Vand-Floder, dyr Tid, Sygdom, usformodentlige og farlige Tilfælde, sorgelige Dødsfald, ic. saa har de dog bestandig seet Prover paa Herrens Saligheder og Befrielser, Prover paa Herrens Miskundhed og Sandhed; Thi den samme Guld, som har saaret, har tillige været deres Løge, den samme Guld, som har ydmyget, har igien været deres Ophøvelse, den samme Guld, som har bedrovet, har igien været deres Glæde, den samme Guld, som nu har gjort Skaar i den Kongelige Familie, har igien erstattet Tabet, og ingen af vore Allernaadigste Monarcher har endnu fattedes en Mand til at sidde paa deres Støel.

Dette lærer Kongen af vor Text; Derfor lærer han og med David at synge, og det samme har de foregaaende Allernaadigste og Guds frugtligste Konger i Danmark lært og øvet.

De synge end og endnu i deres Muld og Afte:

Kong Friderich den Tredie synger med David den 11. Februarii Psalm. 124.

Kong Christian den Femte synger endnu aarlig hver 4de Fredag efter Paaske Psalm. 67.

Kong Friderich den Fierde sang 1717. for den Frelse, som Herrens Meenighed er vedsfaret ved Lutheri Reformation. I Kiøbenhavn synger han aarlig den 23. Octobr. for den Naade, Herren beviste imod den Kongelige Residences-Stad 1728. da den forfærfkelige Ildbrand blev uden menneskelig Hielp allene ved Guds Bistand slukket og dæmpet.

I Norge synger han den 13. Januar. aarlig til et Taknemmeligheds

heds Tegn for den Befrielse, som HErren undte Norge 1719. da den blev aldeles befriet fra al fiendtlig Magt.

Kong Christian den Siette sang iligemaade HErrens Navn 1736. og lovede HErren for Reformationens Begyndelse i Danmark 1536.

Friderich den Femte, vor allermildeste nu regierende Konge har synget 1749. for den Oldenborgiske Stammes Floer og Velstand i 300 Aar, og dog har David lært ham at synge HErrens Navn for den Oldenborgiske Stammes Ophøvelse til Kenevolds Magt og Arve-Ret.

Saa lærerlig har vor Teyt været for vores Allernaadigste Konge og hans gandske Kongelige Arve-Huus. Nu just i dette Øyeblik er Kongen og hans gandske Huus i Andagt, just nu takke de, just nu synge de, just nu ophøye, prise, velsigne de HErrens dyrebare Navn, hans Saligheder, hans Miskundhed, hans Naade og Barmhiertighed; Men det bliver ey derved: Kongen vil, saa længe han er til, hans Hof skal med ham og David synge HErrens Navn i Tid og al Trivighed. Han vil aldrig blive træt deraf; Hver Dag skal være for ham en Jubel-Dag, hver Dag skal være for ham en Taksigelses Fest; Thi ligesom han daglig seer hver Morgen nye Prover paa HErrens Miskundhed, saa vil han og hver Dag vise hans Taknemmelighed. Betænk Kongens Sind, betænk Kongens Andagt, betænk Kongens hellige Øver i at synge HErrens Navn i Dag. At han ey deri skulde hindres, men kunde have des større Leysighed til at betænke HErrens Saligheder og Miskundhed imod ham og hans store Forsædre, des meere Roelighed til at synge HErrens Navn, og des bedre Andagt til at bede om nye Velsignelse for ham og hans Efterkommere, har han end og begivet sig ud af den Kongelige Residences-Stad

Kioz

Kiøbenhavn, for at være eene, og i Centrum allene have med HErren at bestille.

Men, mine Elskelige! er Kongen saa lærvillig, hvorledes bør hans Undersaatter da ey være? Jeg nægter ey, at jo Kongen har de vigtigste Aarsager til hans Sang; Men derhos maa jeg og tillige bekiende, at vi, hans Undersaatter, have endnu større Aarsage til at synge HErrens Navn. Betænk vores Lyksaligheder under den Souveraine Regiering, og glemmer den aldrig. Betænk HErrens Naade og vores store Kenevolds Kongers og Herrers Regiering, og skionner derpaa. Betænk, at HErren ey har gjort saaledes imod noget Folk, som de Danske og Norske Undersaatter. Intet Land i Verden har havt bedre, større, viisere, retsfærdigere, naadigere og gudsfrygtigere Konger. Betænk:

Under Kong Friderich den Tredie indrettes Regierings Formen saaledes, at baade Kongen og Landet ere vel farne: Kongen har hans Myndighed, som han bør have, og Undersaatterne miste intet af deres Frihed.

Under Kong Christian den Femte stiftes ved hans ulignelige Lov og fortreflige Ritual saadan Orden, saa vel i Landet, som Kirken, at den eene Undersaat, naar Loven efterleves, ey kand forurettes af den anden, og det eene Lem i Kirken ey, naar Ritualen følges, forarges af det andet.

Under Friderich den Fierde giores saadan Anstalt ved Land-Militiens Oprettelse, at enhver Undersaat kand ved Guds Beskermelse leve og sidde i Tryghed for al udenlands fiendtlig Oversald.

Under Kong Christian den Siette søyes saadanne Anstalter i HErrens Meenighed ved Skolers Oprettelse, ved Lærernes Forøgelse, ved den dyrebare Confirmations Stiftelse, ved Bibelens Opleggelse, &c.

2 2

at

at Guds Ord neppe har skinnet klarere og tydeligere i Danmark, end under allerhøystbemeldte Konges Regiering, og siden derefter.

Og hvad vil jeg tale om vores Allernaadigste Konges, Kong Friderich den Femtes Regiering, da hans Naade, Miskundhed, Bidsom og Næsfærdighed skinner klarere end Solen ved Middag og Middommers Tider.

Hvor pynter og pryder han ey hans Byer og Stæder, hvor forbedrer han ey Landene, hvor beforder han ey alle Slags Haandverker og Manufacturer, hvor udvider han ey Handelen, hvor beriger han ey Landene med Undersaatter, hvor høyt elsker han ey Videnskaberne, hvor stærk har han ey hans Undersaatter, hvor forøger og forbedrer han ey hans Krigsmagt til Lands og Bands? Betænk, hvor velsignet det Oldenborgske Huus har været og er? Seer vi til dets Oprindelse, er det en beskiendt Sandhed, at vor Allernaadigste Konge er i det 29. Led nedstammet fra Kong Dan, som end og skal have regieret i Danmark for Christi Guds.

Seer vi til dets Udbredelse, er den saa velsignet, at her i Europa ey er et Cronet Hoved, som jo nedstammer derfra.

Seer vi til deres Gierninger og Forretter, ere de idel Naade og Sandhed. Et stort Beviis derpaa er, at Danmark i det sidste *seculo* eller 100de Aar har ikkun havt 16 Aars Krig, som dog meest er fort paa fremmed Grund. Spørg Danmark, Norge, Holsteen, ja end og de længst fraliggende Lande, Island, Grønland, &c. ja spørg heele Verden, og alle Parter i Verden, om de i de fremfarne Tider have seet, erfaret, prøvet eller hørt tale om større Konger end de Danske, eller om de paa nærværende Tid kand vise større og bedre Konger end Kong Friderich

den

den Femte, som er stor, og daglig bliver større, ved idel Naade, Menneſke-Kiærlighed, og Lyst og Begiærlighed til Fred. Da heele Verden er i Bevægelse, da de fleste Lande i Europa svømme i Blod, og det menneſkelige Kion udryddes, dræbes, myrdes, pines, plages, udsues; Da Byer og Stæder afbrændes, beskydes, og blive forvandlede til en Sten-Hob; Da heele Lande og Riger forstyrres og ødelægges; Da Jordens Frugt og Afgrøde andre Stæder nedtrædes og fordærves, just da, siger jeg, har Kong Friderich den Femtes Undersaatter den gyldene Fred, og leve i den allerønskeligste Lykſalighed. Just da, siger jeg, have vi lykſalige Undersaatter den Glæde og Ære, at vi maa synge med vor mageløse og ulignelige Konge Herrens Navn. Enhver af os sige derfor med Kongen og David: Jeg vil synge Herrens Navn, &c. Jeg vil synge med Glæde, synge i Hjerternes Reenhed, synge af inderste Siæl og Hierte, synge i Tro og Hengivenhed, synge uden Afslædelse, og derhos tilbede vor Allernaadigste, Allerførste, Allerviseste Konge, Kong Friderich den Femte, begge Deres Majestæter Dronningerne, Hans Kongelige Høyhed, vor Naadigste Cron-Prins, Prins Christian, Hans Prinselige Høyhed, Prins Friderich, de Kongelige Prinsesser, det gandske Kongelige Arve-Huus alle Herrens Saligheder og al Herrens store Miskundhed til Verdens Ende, og tillige befale Hans Majestæts Lande og Riger, enhver Bye i Rigerne, et hvert Huus i Byerne, enhver Stæd i Huusene, i Herrens trygge Baretægt og uendelige Velsignelse, i følgende trochiertige Dnske:

Kon-

Kongen opnaae Snee-hvid Alder!

Thronen staae, til Verden falder!

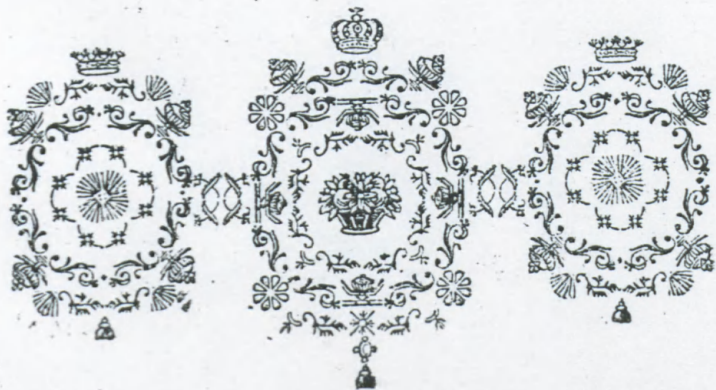
Eronen blive Sønnens Arv!

Sværdet hvile, Pennen stride!

Ploven gaae, og Kolen glide!

Saa forfremmes hver Mands Larv!

Amen i Jesu Navn! Amen!

Kongen opnaae Snee-hvid Alder!

Thronen staae, til Verden falder!

Eronen blive Sønnens Arv!

Sværdet hvile, Pennen stride!

Ploven gaae, og Kolen glide!

Saa forfremmes hver Mands Larv!

Amen i Jesu Navn! Amen!

